

Νίκου Σφυρόερα

ΘΑΛΑΣΣΙΝΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΧΡΟΝΙΚΟ

ΠΡΟΣΩΠΑ

Αντρίκος
Τζουάννες
Λουκάς
Α Σύντροφος
Β Σύντροφος
Γ Σύντροφος
Α Προεστός
Β Προεστός
Α Αντρας
Β Αντρας
Α Γυναίκα
Β Γυναίκα
Γ Γυναίκα
Δ Γυναίκα
Σπεράντζα
Μανσόλας
Σμυρναίος
Παντελής
Συριανός
Περίδης
Μιαούλης
Ρικόρδος
Γέρος
Λαός

ΠΡΩΤΗ ΠΡΑΞΗ

Η σκηνή σε μια βραχώδης ακρογιαλιά με δυο ανεμόμυλους. Η καμπάνα μιας εκκλησιάς σημαίνει από μακριά κίνδυνο. Στον επάνω ανεμόμυλο προβαίνει με το ντουφέκι του ο σκαλιάρης, ο πρώτος λιμενοφύλακας Αντρίκος Ξανθάκης και φωνάζει του σανιτά Τζουάννε, που τον βλέπει να 'χει αποκοιμηθεί κοντά στον Κάτω Ανεμόμυλο.

ΑΝΤΡΙΚΟΣ (φωναχτά στον Τζουάννε) **Μωρέ, Τζουάννε! Τζουάννε! Μωρέ, κοιμήθηκες, μωρέ και δεν ακούς τον Σαν Τζώρτζη; Ξύπνα κακομοίρη μου. Ξύπνα να δεις!**

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ (ξυπνά τρομαγμένος και παίρνοντας στα χέρια του το τρομπόνι του αποκρίνεται σαστισμένος στον Αντρίκο) **Τι να δω, καπτ' Αντρίκο; Τι να δω;**

ΑΝΤΡΙΚΟΣ **Τύφλες, μωρέ κοιμήση, που σε βάλανε και σανιτά τους οι Συριανοί, να τους φυλάς το γιαλό τους! Καλά που βρέθηκε κι ο καστελάνος στο πόστο του και βάρεσε την καμπάνα, ειδ' αλλιώς μας έπαιρνε όλους ο Χάρος.**

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ (τρομαγμένος) **Βοήθα, Σαν Τζώρτζη μου! (στον Αντρίκο, πηγαίνοντας πιο κοντά του) Κουρσάροι; Τούρκοι; Τ' είναι;**

ΑΝΤΡΙΚΟΣ **Κοίτα κατά τη θάλασσα και θα δεις...**

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ (βλέποντας κατά τη θάλασσα και παίρνοντας έκφραση τρομαγμένη) **Μαύρα σκαριά, μαύρες παντιέρες! Παναγίτσα μου!**

ΑΝΤΡΙΚΟΣ **Ξύπνησες τώρα; Τα είδες;**

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ **Τα είδα... Τα βλέπω... Ου, ου!**

ΑΝΤΡΙΚΟΣ **Ούξι και ξερός! Και σαν τι λες πως είναι;**

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ (τραβώντας τη λέξη) **Καΐιικια! Τρία καΐικια, μαύρα σαν το Χάρο! Τρία καΐικια...**

ΑΝΤΡΙΚΟΣ (απότομα και σαρκαστικά) **Μπουμ! Τώρα με φώτισες! Κι εγώ έλεγα, μαθές, πως είναι γαϊδούρια, σαν και σένα, και γι' αυτό σου φώναξα να μου πεις αν βαστάνε απ' το σόι σου! Λοιπόν είναι καΐικια; Είσαι σίγουρος, ε !**

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ (σαστισμένος) **Δεν... δεν τα βλέπεις;**

ΑΝΤΡΙΚΟΣ **Εγώ τα είδα από πολλή ώρα, που κοιμόσουν εσύ κι ονειρευόσουν τις Καστρινές... Αυτές σου στράβωσαν τα μάτια, καψο-Τζουάννε,**

και καμιά φορά θα στραβώσει κι εμάς η στραβομάρα σου! Δεν το ξέρεις μωρέ, πως σ' εμένα το σκαλιάρη, τον καπτ' Αντρίκο Ξανθάκη, και σε σας τους πέντε-έξι σανιτάδες μου, που φυλάτε τις βίγλες του γιαλού, κρεμιούνται οι τέσσερις χιλιάδες ψυχές που ζούνε μέσα στο Κάστρο της Σύρας; Μα κάλλιο να κρεμάσω εσένα κακομοίρη μου, παρά να κρεμάσεις εσύ εμάς στις κουρσάρικες αντένες.

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ Ε, καλά, καπτ' Αντρίκο... Δεν είναι και να κακιώνεις... Φάνηκαν τρία καϊκία στη θάλασσα... Μπα, δεν είναι μηδέ καϊκία, σακολεβιά είναι, και πας να χαλάσεις τον κόσμο! Σε καλό σας! Εγώ κοιμόμουν κι εσείς ονειριαστήκατε και χαλάσατε τον κόσμο με το καμπανολόι του Σα-Τζώρτζη και με τις φωνές σας!...

ΑΝΤΡΙΚΟΣ Δε μου λες, λείπουν τίποτα δικοί μας στο πέλαγο;

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ Όχι, κανένας. Γι' αυτό είμαι σίγουρος.

ΑΝΤΡΙΚΟΣ Τότες, ποιοι να 'ναι τούτοι;

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ Χμ... ξέρω κι εγώ! Παράξενα είναι τα σκαριά τους, παράξενη κι η παντιέρα τους! Μαύρη! Μα δεν είναι πάλι κουρσάρικη!

ΑΝΤΡΙΚΟΣ Λες να 'ναι μωρέ Τζουάννε τίποτα χολεριασμένοι, πεθαμένοι μέσα, κι έρχονται στο νησί μας και πάθει τα χειρότερα, παρά να 'τανε και κουρσάροι;

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ Τα χειρότερα θα τα πάθω πρώτος εγώ, που, αν είναι κατά που λες, θα τους πάω στο Γαϊδουρονήσι για καραντίνα! Γι' αυτό, κάλλιο να τους ρίξω καμιά μπαταριά, τώρα που ζύγωσαν γιαλό, να τους φοβίσω να μη βγούνε όξω!

ΑΝΤΡΙΚΟΣ Στον αέρα, όχι στο ψαχνό, μην είναι τίποτα Χριστιανοί και τους πάρουμε στο λαιμό μας.

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ Σάμπως πάνε ως εκεί τα βόλια μας;

ΑΝΤΡΙΚΟΣ Άιντε λοιπόν κι οι δυο, για φοβέρα!

Ο Αντρίκος κι ο Τζουάννες σηκώνουν τα ντουφέκια τους, σημαδεύουν κατά το γιαλό και ρίχνουν δυο ντουφεκιές.

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ Τώρα, όποιοι να 'ναι, θα δώσουν απόκριση! (σε λίγο) Μπα! Τίποτα! Μόνο βλέπεις; Βγαίνουν κι έξω!

ΑΝΤΡΙΚΟΣ Γιόμισε κι εγώ τους φωνάζω (ο Τζουάννες αρχίζει να γεμίζει βιαστικά τα ντουφέκια – ο Αντρίκος φωνάζει). Ε, σεις! Όποιοι κι αν είστε,

Ξαναμπεείτε στα καΐκια σας, αλλιώς σας ρίχνουμε στο ψαχνό! (πιο δυνατά) **Δεν ακούτε, μωρέ; .. Ξαναμπεείτε, λέω στα καΐκια σας, ειδ' αλλιώς...**

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ (βλέποντας κατά το γιαλό) **Δε χαμπαρίζουνε...** (δίνει στον Αντρίκο το τρομπόνι του) **Παρ' το. Έρχονται κατά δω. Τώρα τους πιάνουν τα βόλια μας. Να τους ρίξουμε;**

ΑΝΤΡΙΚΟΣ **Τι να σου πω, μωρέ Τζουάννε! Τούτοι δω δε φαίνονται να παίρνουν ούτ' από λόγια ούτ' από βόλια! Γι' αυτό, το καλύτερό 'ναι, να τρέξεις εσύ στο Κάστρο, να δώσεις είδηση στους προεστούς και να δω κι εγώ πώς θα τα βγάλω πέρα μαζί τους. Άιντε, γίνε πουλί και πέτα.**

Ο Τζουάννης φεύγει τρεχάτος και χάνεται πίσω από τους ανεμόμυλους. Από το βάθος δεξιά, προβαίνει ο Λουκάς Ράλλης με τρεις συντρόφους του. Φοράνε βράκες, νησιώτικες χιτώτικες μαύρες και σηκώνουν ο καθένας στον ώμο του από ένα κουπί. Ο Λουκάς σταματά και βλέπει ολόγυρα τον τόπο, κι ο Αντρίκος τον παρακολουθεί κι ύστερα του φωνάζει)

ΑΝΤΡΙΚΟΣ (φωναχτά) **Άνθρωπε!... Άνθρωπε, που έρχεσαι απ' τη θάλασσα, εσένα φωνάζω!**

ΛΟΥΚΑΣ (γυρνά αργά το κεφάλι του και τ' αποκρίνεται) **Σ' άκουσα...**

ΑΝΤΡΙΚΟΣ **Και γιατί δεν μ' αποκρίνεσαι;**

ΛΟΥΚΑΣ **Βλέπω...**

ΑΝΤΡΙΚΟΣ **Αυτό είναι που δε μ' αρέσει από σένα... Τι βλέπεις;**

ΛΟΥΚΑΣ **Τη γη και τη θάλασσα.**

ΑΝΤΡΙΚΟΣ (με κάποιο θυμό) **Δεν αρχίζουμε καλά τη γνωριμιά μας, άνθρωπε περίεργε! Μίλα μου παστρικά και σταράτα! Ποιος είσαι εσύ και οι σύντροφοί σου;**

ΛΟΥΚΑΣ **Καραβοτσακισμένα θαλασσόξυλα, που μας έριξε η φουρτούνα κι η ανεμική σε τούτη την ακρογιαλιά.**

ΑΝΤΡΙΚΟΣ **Πάλι δε σε καταλαβαίνω, περίεργε άνθρωπε της θάλασσας. Αν είσαι ωστόσο Χριστιανός, αν έρχεσαι, κατά που λες, θαλασσοδαρμένος σε τούτο τον τόπο και δεν είσαι κανένας κουρσάρος για κανένας χολεριασμένος ή μόρτης, σίμωσε πιο δω, να δώσουμε γνωριμιά!**

- ΛΟΥΚΑΣ (στους συντρόφους του) **Ελάτε!** (Ο Λουκάς κι οι σύντροφοί του, με τα κουπιά στους ώμους τους, σιμώνουν τον Αντρίκο.)
- ΑΝΤΡΙΚΟΣ **Φαίνεστε, στ' αλήθεια, κακοπαθημένοι... Τι σας έτρεξε; Πούθ' ερχόσαστε;**
- ΛΟΥΚΑΣ **Από την έρημη τη Χιό...**
- ΑΝΤΡΙΚΟΣ **Από την Χιό; Κάτι ακούσαμε κι εμείς εδώ για το νησί σας...**
- ΛΟΥΚΑΣ **Κάτι ακούσατε; Μονάχα κάτι;**
- ΑΝΤΡΙΚΟΣ **Ναι... Το πάτησε, λένε, η Τουρκιά...**
- ΛΟΥΚΑΣ **Δεν το πάτησε μονάχα... Το ματοκύλησε και το ρήμαξε... Κι όσοι γλυτώσαμε γίναμε φύλλα-φτερά!**
- ΑΝΤΡΙΚΟΣ **Καταλαβαίνω. Μηδ' είσατε κι οι πρώτοι; Ακούμε τέτοια κάθε μέρα τούτο τον καιρό...**
- ΛΟΥΚΑΣ **Κι αφού τ' ακούτε, τι κάνετε;**
- ΑΝΤΡΙΚΟΣ **Τι άλλο, παρά να φυλαγόμαστε! Φυλαγόμαστε, μη μας έρθει κι εμάς καμιά χιώτικη συφορά, καληώρα σαν τη δική σας...**
- ΛΟΥΚΑΣ **Χμ... Καταλαβαίνω τώρα κι εγώ...**
- ΑΝΤΡΙΚΟΣ (με στενοχώρια που δεν θέλει να συνεχιστεί τούτη η κουβέντα). **Ας αφήσουμε τα λόγια... Δε με νοιάζουν εμένα αυτά... Εκείνο που με νοιάζει, είναι να μάθω τι γυρεύετε εδώ...**
- ΛΟΥΚΑΣ **Γη να στεριώσουμε!**
- ΑΝΤΡΙΚΟΣ **Τώρα, μάλιστα, το πέτυχε! Μα εδώ η γης δε μας φτάνει... Μόλις που χωράει στη φούχτα μας...**
- ΛΟΥΚΑΣ **Η αγάπη κι η δουλειά θα την κάμουν να περισσέψει.**
- ΑΝΤΡΙΚΟΣ **Αυτά να τα πεις στους Επίτροπους του τόπου... Εμένα δε μου πέφτει λόγος... Χρέος δικό μου είναι να φυλάω το ψυχομέτρι που ζει μέσα στο Κάστρο της Σύρας. Για τούτο –με το συμπάθιο, ξένε, και μη προς κακοφανισμό σου– και μόλο που δεν έχουμε συνήθεια στον τόπο μας να ρωτάμε τους ξένους, πριν τους φιλέψουμε, ποιοι είναι και πούθ' έρχονται, με το συμπάθιο, σου ξαναλέω θα σε ρωτήσω πώς σε λένε.**

- ΛΟΥΚΑΣ   **Λουκάς Ράλλης είναι τ' όνομά μου κι η Χιός, η τουρκοσφαγμένη, όπως σου το είπα, η δόλια πατρίδα μου... Θεε τίποτ' άλλο, να σ' αποκριθώ;**
- ΑΝΤΡΙΚΟΣ   **Όχι.. Με φτάνουν τα λόγια σου, κυρ-Λουκά Ράλλη. Δε μου χρειάζονται άλλα, για να καταλάβω ποιον άνθρωπο έχω μπροστά μου! Τ' άλλα μου τα δείχνει το θώρι σου κι η κορμοστασιά σου και μου τα λέει η ματιά σου η ίσια και η φωνή σου η σίγουρη...**
- ΛΟΥΚΑΣ   **Το θώρι μου είναι σημαδεμένο από τα βάσανα, η κορμοστασιά μου σακατεμένη από τους δαρμούς, η ματιά μου γεμάτη από την τρομερή εικόνα της χιώτικης σφαγής και η φωνή μου – ό,τι έμεινε από τη φωνή μου! Δεν είναι παρά του μοιρολογιού ο αντίλαλος. Το ίδιο είναι κι όλοι μου οι σύντροφοι, όλοι μου οι μαχαιροσσωμένοι συντοπίτες. Μπορούμε, αφού του χαλασμού τ' ανεμοσίφουνο μας άρπαξε και μας έριξε σαν χειμνοδαρμένα πουλιά στον τόπο σου, να βρούμε χώμα και νερό να ξαναχτίσουμε τις γκρεμισμένες φωλιές μας;**
- ΑΝΤΡΙΚΟΣ   **Αν ήταν από μένα, θα σου 'δυνα μ' όλη μου την καρδιά την απόκριση που προσμένεις... Ναι! ... Μα τούτο το «ναι», δε μου πέφτει λόγος εμένα, δεν έχω το δικαίωμα να σου το πω... Θα σου τ' αποκριθούνε οι προεστοί μας – κι έστειλα γι' αυτό στο Κάστρο άνθρωπο να τους δώσει είδηση του ερχομού σας! Αργεί, ωστόσο, και πρέπει να πεταχτώ κι εγώ ως πιο πάνω, να βάλω καμιά φωνή, τι σαν νυχτώσει στα καλά και κλείσει η καστρόπορτα, κανείς ουδέ μπαίνει, ουδέ βγαίνει ως το πρωί... Συμπάθα με , κυρ-Λουκά, και δε θ' αργήσω.**
- ΛΟΥΚΑΣ   **Στην ευχή του Θεού! (ο Αντρίκος φεύγει – ο Λουκάς ρίχνει ολόγυρα βλέμμα εξεταστικό κι ύστερα λέει στους συντρόφους του)**
- ΛΟΥΚΑΣ   **Να την η γη... Να το λιμάνι, που γυρεύαμε!**
- Α ΣΥΝΤΡΟΦΟΣ **Δε βλέπω χώμα!**
- Β ΣΥΝΤΡΟΦΟΣ **Δε βλέπω δέντρο!**
- Γ ΣΥΝΤΡΟΦΟΣ **Δε βλέπω νερό!**
- ΛΟΥΚΑΣ   **Το χώμα δε μας χρειάζεται! (δείχνοντας τη θάλασσα) Το νερό, νάτο! Τούτο το νερό θέλουμε εμείς κι όχι το γλυκό. Σε τούτο θα φυτρώσουν και θα γίνουν δάσος τα δέντρα τα δικά μας! Τα κατάρτια των караβιών... Αυτά θα μας φέρουν σάρια για τους πεινασμένους, ρούχα για τους γυμνούς, γιατρικά για τους**

ανήμπορους! Ήρθα, πάτησα εδώ και πίσω δε ματαγουρίζω! (μ' απόφαση) Εδώ! (μπήγοντας το κουπί του δυνατά στη γη). Εδώ, φυτεύω το πρώτο δέντρο του τόπου! Το πρώτο δέντρο του δάσους του, που θ' απλώσει και θα τον σκεπάσει, κι άλλο δάσος καλύτερο και πιο σκιερό δεν θα 'χει σ' όλη τη γης... Αν ετούτο το δάσος το θέτε κι εσείς, αν ετούτα τα δέντρα, που κρατάτε, θέτε να μη σας τ' αρπάξει μια μέρα η φουρτούνα κι η ανεμική, να την η γη που θα τα φυτέψετε, νάτος ο βράχος που θα τα ριζοδέσει, νάτην η απάνεμη αγκαλιά που θα τα φυλάει, θα τα κατευοδώνει, και θα τα καλοδέχεται! Πάρτε λοιπόν την απόφασή σας. Πουθενά ή εδώ!

Και οι τρεις σύντροφοι του Λουκά μπήγουν τα κουπιά τους στη γη, ολόγυρα από το δικό του.

ΟΙ ΤΡΕΙΣ (δυνατά και με απόφαση) Εδώ!

ΛΟΥΚΑΣ“ (με συγκίνηση) Ευλογημένη ας είναι η ώρα, αδέρφια... Ευλογημένη η απόφαση... Ευλογημένη η θέληση... Είμαστε έρημοι απ' όλα, γυμνοί απ' όλα, μ' ένα μαύρο και ματωμένο κουρέλι για παντιέρα μας, με σκαριά που πίσω δεν μπορούν να ξαναγουρίσουν, και δεν έχουμε μηδ' άλλο δρόμο να πάρουμε, μηδ' άλλο τρόπο ν' αρχίσουμε πάρεξ την απόφαση και τη θέληση! Με τούτα μονάχα τα δυο θα ριζώσουμε σε τούτο το σταχτί και γυμνό βράχο, για να ξεφύγουμε από τη μανία των καταιγίδων! Θέλουμε γης χωρίς φοβέρα πολέμου, τη βρήκαμε... Θέλουμε λιμάνι απάνεμο, νάτο. Ήρθαμε με μαύρη παντιέρα! Θα την κατεβάσουμε! Δεν έχει πια άλλο ταξίδι μ' αυτήν. Η περιπέτεια τέλειωσε... Ήταν ίσαμε δω! Κι εδώ θα στήσουμε τώρα την άλλη μας παντιέρα, αυτή που γράφει πάνω Ελπίδα και Πίστη, Απόφαση και Θέληση για τ' Αύριο και για όλη τη ζωή μας και τη ζωή της καινούριας ετούτης Πατρίδας μας. Κάμετε το σταυρό σας, αδέρφια, και κάτσετε στον πρώτο ίσκιο των δέντρων μας ν' αναπαυθείτε, ότι ο δρόμος του Γολγοθά μας ετελείωσε.

Α ΣΥΝΤΡΟΦΟΣ (κάνοντας το σταυρό του) Ευλογημένη ας είναι η ώρα!

Β ΣΥΝΤΡΟΦΟΣ (το ίδιο) Ευλογημένη η απόφαση!

Γ ΣΥΝΤΡΟΦΟΣ (το ίδιο) Ευλογημένη η θέληση!

ΛΟΥΚΑΣ Τίποτ' άλλο! Τ' άλλα θα τα πω εγώ με τους γερόντους και τους προεστούς του τόπου, που τους βλέπω κιόλας να κατεβαίνουν από το Κάστρο κατά δω!

Πίσω από τους ανεμόμυλους έρχονται και μπαίνουν στη σκηνή ο Αντρίκος και ο Τζουάννες και πίσω τους οι Προεστοί.

ΑΝΤΡΙΚΟΣ (στους προεστούς) **Να οι άνθρωποι που σας έλεγα.** (Δείχνοντας τον Λουκά) **Τούτος εδώ ο πρώτος είν' ο αρχηγός τους.** (οι προεστοί κάτι ψιθυρίζουν μεταξύ τους – ο Αντρίκος σιμώνει το Λουκά και του δείχνει τους προεστούς) **Να, κυρ-Λουκά, οι προεστοί του τόπου μας! Μπορείς τώρα να μιλήσεις μ' αυτούς.**

ΛΟΥΚΑΣ (στους Προεστούς) **Καλώς σας βρίσκουμε, αδερφοί μας...**

Α ΠΡΟΕΣΤΟΣ (συγκρατημένα) **Καλώς ορίσατε κι εσείς στον τόπο μας. Είσατε κατά που μας είπε ο σκαλιάρης μας, πρόσφυγες από τη Χιό;**

ΛΟΥΚΑΣ **Ναι.**

Β ΠΡΟΕΣΤΟΣ **Πώς μπορούμε να το ξέρουμε; Δεν είσατε τίποτα κουρσάροι;**

ΛΟΥΚΑΣ **Σας φανερώνει τίποτα τέτοιο το σουλούπι μας; Δεν βλέπετε τα κουρέλια της συφοράς στα κορμιά μας;**

Α ΠΡΟΕΣΤΟΣ **Έτσι μας έρχονται συχνά κι οι κουρσάροι, μασκαρεμένοι... Μπαίνουν μέσα στο Κάστρο μας κι ύστερα αγιούτο για τους άλλους που θα 'ρθουν στο κατόπι τους.**

Β ΠΡΟΕΣΤΟΣ **Τα πάθαμε και τα ξέρουμε...**

ΛΟΥΚΑΣ **Όχι, δεν είμαστε κουρσάροι... Καταδιωγμένοι, μαχαιροσφαγμένοι, του χαλασμού και του δαρμού άνθρωποι είμαστε! Ήρθαμε μεις πρώτοι και θα 'ρθουν κι άλλοι ξοπίσω μας! (οι Προεστοί αλληλοβλέπονται ξαφνιασμένοι – ο Λουκάς αποφασιστικά) **Ναι! Θα 'ρθουν κι άλλοι ξοπίσω μας. Θέλουμε γης να φτιάξουμε πατρίδα! Τα χάσαμε όλα και πρέπει να κάνουμε πάλι αρχή! Έχετε αυτό το λιμάνι, δώστε μας το! Αυτό και λίγη γης.****

Α ΠΡΟΕΣΤΟΣ **Και πόσοι είσατε;**

ΛΟΥΚΑΣ **Σαράντα χιλιάδες ψυχομέτρι!**

Β ΠΡΟΕΣΤΟΣ **Σώσε Κύριε! Θα πνιγούμε όχι σε νερό, αλλά σ' ανθρώπους.**

Α ΠΡΟΕΣΤΟΣ **Άκουσε, αδερφέ, που ποιο είναι ακόμα τ' όνομά σου, δεν το ξέρω.**

ΛΟΥΚΑΣ **Λουκά Ράλλη, με λένε.**

Α ΠΡΟΕΣΤΟΣ **Άκουσε, λοιπόν, κυρ-Λουκά Ράλλη, να σου μιλήσω εγώ ίσια και σταράτα, σαν πρώτος προεστός του τόπου μου και του νησιού**

ετούτου, της Σύρας!... Καταλαβαίνω την κακοπάθειά σας, βλέπω την ερημιά σας και τη γύμνια σας! Να σας δώσουμε βοήθεια να στυλώσετε τα κορμιά σας, ρούχα να τα ντύσετε, φαΐ να μην πεινάτε. Μα τόπο να σας δώσουμε για να μείνετε, να στεριώσετε καινούρια πατρίδα, κατά που λες, δε έχουμε... Πάρτε τούτα που με την καρδιά μας σας δίνουμε και τραβάτε να βρείτε άλλη γης, που να σας χωράει, άλλη που να 'ναι πιο χωματερή και καρπερή από τούτο το βράχο. Τραβάτε, λέω, κυρ-Λουκά, με την ευχή του Θεού, να βρείτε αυτή την καλή γης, γιατί η δική μας –θα την είδες κιόλας– ούτ' εμάς βάζει, ούτε για σας περσεύει!

ΛΟΥΚΑΣ (με απόφαση) Τη γης ετούτη, που την πατήσαμε, την άγιασε η συφορά μας και θα την καρπίσει η ευλογία του Θεού! Εμείς δε θα οργώσουμε χώμα, μα νερό, κι η καρίνα του караβιού μας θα 'ναι τ' αλέτρι μας! Θα μείνουμε!

Β ΠΡΟΕΣΤΟΣ Αυτά τα λες, γιατί είσαι χαλασμένος στο μυαλό! Σαράντα χιλιάδες σε τούτο το νησί! Σώσε Κύριε! Πετύχατε τον καρπερό κάμπο, τ' αστείρευτα ποτάμια! Λιώνουμε το βράχο μας με ιδρώτα, για να σπείρουμε σε κουρέλια γης και γυρίζουμε τα εικονίσματα στους δρόμους, για να δει και να λυπηθεί ο Θεός να βρέξει. Σ' αυτόν τον τόπο, λοιπόν, γυρεύεις, η αφεντιά σου, να σταθούν σαράντα χιλιάδες διψασμένες και πεινασμένες ψυχές; Είσαι τρελός κι εσύ κι αυτοί που ήρθαν μαζί σου κι αυτοί που σ' έστειλαν!

Α ΠΡΟΕΣΤΟΣ (στο δεύτερο) Μην είσαι απίθυμος, μαστρο-Πιέρο, και μην αποπαίρνεις ανθρώπους απελπισμένους με κουβέντες βαριές. Είπαμε δεν έχουμε γης, κι αυτοί μας γυρεύουν νερό. Δεν άκουσες πως τ' αλέτρι τους θα 'ναι η καρίνα του караβιού τους; Τι έχει να ζημιωθεί ο τόπος, αν τους δώσομε το λιμάνι μας;

Β ΠΡΟΕΣΤΟΣ Τα λιμάνια θένε μουράγια και δέστρες για τα καράβια, και τα καράβια θένε ταρσανάδες για σκάρωμα και καλαφάτισμα, αποθήκες για φόρτωμα και ξεφόρτωμα, μαγαζιά για κουμπάνιες και ταβέρνες για κρασί στα τσούρμα τους!...

ΛΟΥΚΑΣ Έχεις δίκιο, προεστέ... Σωστά όσα λες για τα καράβια, για τους ταρσανάδες και για όσα άλλα τους χρειάζονται, και το λιμάνι σας, αλήθεια, δεν τα 'χει. Φοβάσαι ακόμα, και με το δίκιο σου, μην ο τρελός εγώ σου πω καμιά μέρα: Γκρέμισε το σπίτι και το κάστρο σου κι έλα στο γιαλό να κάνεις παρέα με τους τρελούς. Αυτά λογαριάζεις και μετράς με τη μεζούρα τ' ανθρώπου που είναι ίσια κι όμοια για όλα τα πράγματα! Σωστό το μέτρο το δικό σου, μα πιο

σωστό και το δικό μου, που δε σταματά στους εκατό πόντους, μ' ανοίγεται κορδέλα μακριά και πιάνει ως εκεί που δεν πιάνει το δικό σου το μάτι! Άκου με, λοιπόν, να σου πω πώς μέτρησα εγώ την απόφασή μου! Άνοιξα ένα πρωί τα μάτια μου στην Τήνο κι είδα μπροστά μου τη φουρτουνιασμένη θάλασσα κι αντίπερα στο βάθος ένα νησί, σαν πετροκάραβο, να σβήνουν επάνω του οι μανιασμένοι αφροί της. Έβγαλα τότες το μέτρο μου και μέτρησα και είδα πως έφτανε και περίσσευε ίσαμε κει! Είπα τότες στον εαυτό μου και στους συντρόφους μου: Εκεί! Αυτό το νησί, σαν κάποια καλή Μοίρα, μας περιμένει! Θα πάω εγώ κι όταν θα δείτε τρεις φωτιές σε κείνο τον κάβο, θα πείτε ότι όλα είναι καλά και θα βρείτε πλεούμενα να 'ρθείτε και σεις.

Β ΠΡΟΕΣΤΟΣ Και τις άναψες τις φωτιές σου;

ΛΟΥΚΑΣ Όχι, ακόμα, μα θα τις ανάψω. Απόψε κιόλας!

Β ΠΡΟΕΣΤΟΣ Χωρίς τη δική μας την άδεια;

ΛΟΥΚΑΣ Δε χρειάζεται κανείς άδεια για να κάμεις στον άλλο το καλό!... Μη φοβάσαι μαστρο-Πιέρο! Μήτε το σπίτι του θα σε βάλουμε να γκρεμίσεις μήτε το Κάστρο σου! Θα σε βάλουμε να τ' ανοίξεις. Θα τ' ανοίξεις... Δεν χρειάζονται άλλο πια οι Καστρόπορτες! Θα το δεις! Ο άνθρωπος που θα μείνει πια κλεισμένος μες στα Κάστρα, θα μουχλιάσει! Τώρα θέλει αέρα, απλωσιά και λευτεριά! (ακούγονται απόμακροι βρόντοι κανονιών). Ακούς μαστρο-Πιέρο; Ακούτε όλοι σας; Γι' αυτά είναι τούτοι οι βρόντοι! (με ενθουσιασμό δυνατά κατά τη θάλασσα) **Αέρα! Λευτεριά!**

Όλοι οι προεστοί αναταράζονται. Ο Αντρίκος κι ο Τζουάννες πιάνουν πόστα για να ρίξουν στον αόρατο εχθρό. Με τις κανονιές σμίγει τώρα και το καμπανολόι από το Κάστρο.

Β ΠΡΟΕΣΤΟΣ (στους άλλους) **Πάμε να φύγουμε. Τούτος εδώ θα μας πάρει στο λαιμό του... Πάμε να κλειστούμε στο Κάστρο μας!** (οι Προεστοί κι οι βαρδιάνοι τους φεύγουν – από το βάθος της σκηνής ακούγονται σε λίγο φωνές)

ΦΩΝΕΣ **Κλείστε τις Καστρόπορτες! Κλείστε τις Καστρόπορτες. Τα κονσολάτα ν' ανεβάσουν τις παντιέρες τους!** (κι ενώ οι σημαίες των προξένων Αγγλίας, Γαλλίας, Αυστρίας κ.λπ. ανεβαίνουν στο Κάστρο, ο Λουκάς κοιτάζοντας κατά κει, φωνάζει)

ΛΟΥΚΑΣ (δυνατά, κατά το Κάστρο) **Αέρα, μωρέ! Αέρα! Ανοίχτε τις καστρόπορτες! (βλέποντας τους μουνδιασμένους του συντρόφους) Ε, σεις! Γιατί και κατσουφιάσατε; Σηκώστε μωρέ, τα κατεβασμένα μάτια σας, σηκώστε τα κεφάλια σας και τα κορμιά σας ψηλά! Η Λευτεριά χτυπά πέρα στη θάλασσα κι έρχεται κατά δω! Θα την καλωσορίσουμε αδέρφια...**

Α ΣΥΝΤΡΟΦΟΣ **Πώς τα βλέπεις, κυρ-Λουκά, τα πράγματα;**

ΛΟΥΚΑΣ **Πολύ καλά! Πώς αλλιώς; Μόνε, μαζεύτε κλαδιά και ξύλα κι ανάψτε τις φωτιές, να 'ρθουν κι οι άλλοι από τη Ντήνο!**

Α ΣΥΝΤΡΟΦΟΣ **Κυρ-Λουκά, τι πας να κάμεις; Να φέρουμε και τους άλλους; Να πάρουμε τον κόσμο στο λαιμό μας; Αφού πρέπει να φύγουμε κι εμείς! Πολύ εβάσταξε ετούτο το πανηγύρι. Δε βλέπεις τι γίνεται, πως μας κοιτάζουν σαν σκορπιούς; Μας κλείσανε την πόρτα του κάστρου, μας άφησαν χωρίς ψωμί και μας λένε κι από πάνω τρελούς και κατεργαρέους. Και σα να 'χουνε δίκιο. Γιατί πάμε να τους πνίζουμε! Σε τέτοιο τόπο θα φτιάξουμε πολιτεία; Πάμε να φύγουμε, κυρ-Λουκά...**

Β-Γ ΣΥΝΤΡΟΦΟΙ **Να φύγουμε, να φύγουμε...**

ΛΟΥΚΑΣ (ατάραχος) **Ένας λόγος είν' ετούτος, αδέρφια! Να φύγουμε! Έτσι λέτε... Μ' αν βλέπατε κι εσείς, όπως βλέπω εγώ, δε θα μιλούσατε έτσι... Εσείς βλέπετε μονάχα ένα χαντάκι και δειλιάτε να το πηδήξετε και γυρεύετε να πάμε πίσω! Εγώ βλέπω πιο πέρα απ' το χαντάκι γκρεμνούς και πίσω απ' αυτούς φαράγγια βαθιά και θεοσκοτεινά! Και δε φοβούμαι... Γιατί βλέπω ακόμα να φεύγουν όλ' αυτά και να ξαπλώνει ύστερα το θάμα, που δεν το χωρούν τα μάτια μου... Σ' αυτή τη γης, που τη λένε αχάριστη και ξενοδιώχτρα, βλέπω εγώ μυρμηγκιές ανθρώπων να συνάζουν βιος πολύ, πλούτος αλογάριαστο, ν' απλώνουν χέρια και ν' ανοίγουν πάρε-δώσε μ' όλες τις άκριες της γης. Έδωσε ο Θεός να τα βρούμε δύσκολα στην αρχή... Θα δώσει όμως πάλι ο Θεός να τα βολέψουμε. Δοκιμασία μάς έστειλε για το μεγάλο έργο, να δει αν Του μοιάζουμε σαν πλάσματά Του αντρειωμένα στην απαντοχή και στη γαλήνη της ψυχής. Αν μπορούμε να κάνουμε καρδιά από ατσάλι, να τι μας γυρεύει η Μοίρα μας...**

Α ΣΥΝΤΡΟΦΟΣ **Μη γελιέσαι όμως, κυρ-Λουκά μου, σαν άνθρωπος και του λόγου σου, σε τούτα που μας λες;**

ΛΟΥΚΑΣ Έχω φώτιση και λάθος δεν κάνω. Νάτη η πόρτα στο νερό που θέλουμε, να κι η λίγη στεριά που ζητάμε. Υπάρχουν! Θα ματώσουμε και θα τα πάρουμε. Θα χαλάσουμε κόπο πολύ. Μα ύστερα θα γίνουν όλα γλύκα, ανάπαψη κι απόλαψη! Θ' απλώνουμε τα χέρια και θα παίρνουμε. Εκάναμε την αρχή κι ήρθαμε εμείς. Φοβηθείτε να πάτε πίσω! Εκεί θα 'ναι η τρομάρα. Πίσω μας τώρα οι Σατανάδες ευφραίνονται! Ο Θεός βρίσκεται μπροστά. Πιστεύω τόσο πολύ σ' όσα σας λέω, που ξέρω πως αν χτυπήσω τη θάλασσα, θ' ανοίξει αμέσως στα δυο να περάσουν και να 'ρθουν οι δικοί μας. Ετέλειωσα! Να οι βάρκες, να κι η θάλασσα να φύγετε ή ανάψτε τις φωτιές να 'ρθουνε κι οι άλλοι. Διαλέχτε! (οι σύντροφοι του Λουκά στέκουν για λίγο μουδιασμένοι κι αναποφάσιστοι, μα σαν να τους χτυπά ξαφνικά δυνατά κάποιος από πίσω, ακούνε για δεύτερη φορά την αποφασιστική και ηχηρή φωνή του Λουκά). **Διαλέχτε σας είπα! Ή φύγετε ή τις φωτιές!**

Κι οι σύντροφοι του Λουκά, σα να 'χουν βγάλει σιωπηλά την απόφασή τους, προχωρούν στην άκρη του χώρου της σκηνής, συνάζουν κλαδιά κι ετοιμάζουν τρεις σωρούς. Κι ο Λουκάς ανάβει ένα δαδί, πάει στους σωρούς και βάζει φωτιά. Σαν ανάψουν και ψηλώσουν οι φλόγες, στέκεται μπροστά τους, σηκώνει τα χέρια του στον ουρανό και λέει.

ΛΟΥΚΑΣ **Δόξα Σου, Θεέ μου!**

ΣΥΝΤΡΟΦΟΙ **Δόξα Σου Θεέ μου! Δόξα Σου.**

ΛΟΥΚΑΣ (απ' την ίδια θέση, βλέποντας προς το Κάστρο, με φωνή δυνατή) **Προεστοί της Σύρας! Αδελφοί! Ανοίξτε τις πόρτες των σπιτιών σας... Ανοίξτε τις πόρτες του Κάστρου σας! Ανοίξτε τις ψυχές σας στη θάλασσα και στη Λευτεριά!** (ο Λουκάς σκουπίζοντας τον ιδρώτα του κάθεται τώρα κοντά στις φωτιές – το ίδιο κάνουν και οι σύντροφοί του και μένουν για λίγα λεπτά αμίλητοι- σε λίγο κοιτάζοντας ο Λουκάς ψηλά τον ουρανό, λέει) **Ξημερώνει!**

Α ΣΥΝΤΡΟΦΟΣ **Ναι!**

ΛΟΥΚΑΣ **Όπου να 'ναι θα φανούν τ' αδέρφια μας.**

Α ΣΥΝΤΡΟΦΟΣ **Δεν έχουμε ούτε ψωμί να τους δώσουμε...**

ΛΟΥΚΑΣ **Οι εκκλησιές θα 'χουν αντίδωρο. Φτάνει!**

Β ΣΥΝΤΡΟΦΟΣ (με πίκρα κι απογοήτευση) **Κακά τα ψέματα κυρ-Λουκά! Χιλιάδες είν' οι πεινασμένες ψυχές που θα 'ρθούνε.**

ΛΟΥΚΑΣ   **Κι ο Χριστός χόρτασε με πέντε ψωμιά πέντε χιλιάδες λαό πεινασμένο...**

Β ΣΥΝΤΡΟΦΟΣ   **Θες να πεις πως....**

ΛΟΥΚΑΣ   (που καταλαβαίνει τι θέλει να πει και τον κόβει) **Όχι. Δε φτάνω ίσαμε
κει. Θα 'τανε μεγάλη βλαστήμια! Μα είμαι σίγουρος πως το θαύμα
θα γίνει. Μόνε σκωθείτε τώρα πάνω, γιατί έχουμε δουλειά! Η μέρα
ήρθε! Είναι η πρώτη μέρα της Δημιουργίας για μας... Ψυχή βαθιά
και κουράγιο αδέρφια... Ας γίνει ο καθένας μας ένας μικρός θεός κι
ας αρχίσει το έργο των χειρών του. Ότι μονάχα με τα χέρια μας θα
δημιουργήσουμε κι εμείς τον κόσμο τον δικό μας... Ομπρός! Κι ο
Θεός βοηθός μας. (ο Λουκάς κάνει τον σταυρό του, παίρνει το
μπηγμένο στη γη κουπί του κι αρχίζει να χαράζει υποθετικά σύνορα –
το ίδιο κάνουν κι όλοι του οι σύντροφοι) **Από δω θα γίνει ταρσανάς!
Από δω μαγαζιά και σπίτια! Εκεί η εκκλησιά... Πιο κάτω, εδώ, το
σχολειό. (ενώ ο Λουκάς μετρά τη γη, έρχεται ο Τζουάννες, τον
βλέπει, κουνά το κεφάλι του και λέει)****

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ   (σ' ένα σύντροφο του Λουκά) **Τρελός θα 'ναι τούτος ο δικός σας... Τι
ψάχνει και μετρά; Μπας και τον ονειρέψανε τ' αερικά να βρει
κωνσταντινάτα στο γιαλό μας;**

ΣΥΝΤΡΟΦΟΣ   **Όχι. Πάει να κάμει πολιτεία!**

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ   (σαρκαστικά) **Χα! Χα! Χειρότερο απ' αυτό που λέω 'γώ! Πολιτεία
χωρίς κάστρο; Ξανάγινε αυτό; Κι αν πάρετε το δικό μας, που θα
χωρέσει τόσος λαός που ακούσαμε; Εδώ στο γιαλό, στην άμμο θα
χτίσετε; Μα δεν βλέπετε πως είν' αμμουδιά και βάλτος; Άσε δα
που δεν βγάλαν ακόμα κι οι προεστοί μας την απόφασή τους...**

ΛΟΥΚΑΣ   (που έχει ακούσει την κουβέντα του Τζουάννε) **Εγώ όμως τη δική μου
την έβγαλα!**

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ   **Δεν ξέρω τι έκαμες και τι κάνεις του λόγου σου. Μα εμείς πρέπει να
ρωτήσουμε και τους κονσόλους των ξένων βασιλιάδων!**

ΛΟΥΚΑΣ   **Να ρωτήξετε τους ξένους τι θα κάμετε τον τόπο σας; Άλλο πάλι και
τούτο!**

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ   **Μην παραξενεύεσαι, κυρ-Λουκά. Γιατί, να... ετούτες οι ξένες
παντιέρες, που βλέπεις από τα χτες ισιαρισμένες στο Κάστρο της
Σύρας, μας εφυλάξανε και μας επροστατέψανε ως τώρα από την
αντάρα και το χαλασμό που τραντάζει τον κόσμο γύρω μας! Και
ξέρεις και κάτι άλλο; ... Ο βασιλιάς της Φράντζας, που απάνω στον**

Σαν Τζώρτζη ανεμίζει η παντιέρα της, έχει δώσει διάτα στις φρεγάδες του να προσέχουν να 'ναι πάντα απείραχτοι κι άβλαφτοι από τον πάσα ένα οι ήσυχοι άνθρωποι του νησιού μας.

ΛΟΥΚΑΣ **Μα εμείς, μωρέ Τζουάννε, δεν ερχόμαστε ούτε να βλάψουμε ούτε να σηκώσουμε αντάρα στο νησί σας. Ερχόμαστε δαρμένοι από την αντάρα και το χαλασμό ν' απαγκιάσουμε πια σ' αυτό. Λες λοιπόν, να 'ρθουν οι φρεγάδες της Φράντζας με σηκωμένες καταπάνω μας τις μπούκες των κανονιών τους και να μας πουν: «Η μαζεύτετε τα ματωμένα κουρέλια σας και φεύγετε ή έχουμε διάτα του βασιλιά μας κι απόφαση των προεστών της Σύρας να σας κάψουμε...». Έ, τι λες; Θα τους βαστάξει η ψυχή των προεστών σας να την βγάλουνε τέτοιαν απόφαση;**

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ **Για τους δικούς μας, δεν το πιστεύω, όχι... Είναι καλοί, πονόψυχοι και φιλόξενοι! Μα οι ξένοι, δεν ξέρω πού μπορεί να φτάσουν...**

ΛΟΥΚΑΣ **Εδώ είναι δική μας πατρίδα, ζυμωμένη χρόνια κι αιώνες με το αίμα και τον ιδρώτα μας και καμιά δουλειά δεν έχουν οι ξένοι σ' αυτήν. Ίσαμε τώρα ό,τι κάμανε, το κάμανε. Μα πάει πια, τέλειωσε... Τώρα, κάθε σπιθαμή γης, που ο ξένος την πατούσε και τη διαγούμιζε, την ξαναπαίρνουμε πάλι πίσω με το σπαθί μας και το αίμα μας! Λευτεριά μωρέ Τζουάννε! Ξέρεις τι θα πει λευτεριά; Αυτή 'ναι που έρχεται σήμερα και στο νησί σας! (από μακριά ακούγεται πάλι δυνατό καμπανολόι και μια δυνατή φωνή)**

ΦΩΝΗ **(από μακριά, δυνατά) Καράβια στη θάλασσα.... Καράβια στη θάλασσα...**

ΛΟΥΚΑΣ **(γυρνώντας κατά τη θάλασσα) Έρχονται!... Έρχονται τ' αδέρφια μας!**

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ **(μουρμουρίζει και τραβά κατά τον κάτω ανεμόμυλο) Σε μπελάδες μας έβαλε ο άνθρωπος αυτός!**

ΦΩΝΗ **(από μακριά, δυνατά) Ανοίξτε την πόρτα του Κάστρου! Το προστάζουν οι προεστοί! Ανοίξτε την πόρτα του Κάστρου!...**

ΛΟΥΚΑΣ **(στους συντρόφους του) Νάτο το θαύμα που σας έλεγα, αδέρφια! Οι πόρτες του Κάστρου ανοίγουν! Η καινούργια πατρίδα μας μάς ανοίγει την αγκαλιά της! (κλαίει από συγκίνηση) Σ' ευχαριστώ, Θεέ μου!...**

Προεστοί και λαός της Σύρας έρχονται και γεμίζουν τη σκηνή απ' αριστερά.

Α ΠΡΟΕΣΤΟΣ Κυρ-Λουκά **Ράλλη**, ήρθαμε να καλωσορίσουμε τ' αδέρφια μας...
Θέλημα Θεού ήταν! Από δω κι εμπρός, δική μας η χαρά σας, δική μας και η πίκρα σας...

ΛΟΥΚΑΣ (με συγκίνηση) **Δική σας η καρδιά μας, δική σας κι η αγάπη μας ...**
(δίνει το χέρι του στον Α΄ Προεστό)

Α ΣΥΝΤΡΟΦΟΣ(δυνατά από την άκρη της σκηνής) **Βγήκαν στη στεριά... Έρχονται!**

ΛΟΥΚΑΣ (πάει στην άκρη της σκηνής και φωνάζει) **Αδέρφια πονεμένα, αδέρφια του χαμού και της σφαγής! Άντρες και γέροι, χήρες κι ορφανά, ελάτε! Έχουμε γης! Έχουμε πατρίδα!**

Στη σκηνή μπαίνει από δεξιά το πλήθος της προσφυγιάς, άντρες, γυναίκες, παιδιά, όλοι με τα σημάδια της μεγάλης συμφοράς στα κορμιά τους. Οι προεστοί της Σύρας αφήνουν λίγο πίσω τους το λαό και προχωρούν κοντά τους. Ο Λουκάς δείχνει στους πρόσφυγες τους προεστούς και λέει:

ΛΟΥΚΑΣ **Τ' αδέρφια μας σας ανοίγουν την αγκαλιά τους!...**

Α ΠΡΟΕΣΤΟΣ (με σίγουρη φωνή) **Αδελφοί μας χαροκαμένοι, πικραμένοι, καλώς μας ήρθατε!**

Ο ΛΑΟΣ **Καλώς μας ήρθατε!**

Α ΠΡΟΕΣΤΟΣ **Η γη μας, το λιμάνι μας, είναι δικά σας!**

Ο ΛΑΟΣ (σαν αντίλαλος, δυνατά) **Δικά σας!**

Α ΠΡΟΕΣΤΟΣ **Σας ανοίγουμε τις πόρτες μας και μοιραζόμαστε τα σπίτια μας μαζί σας!**

Ο ΛΑΟΣ (προχωρεί κοντά στους πρόσφυγες) **Σας ανοίγουμε την αγκαλιά μας, αδέρφια!**

Μια ομάδα από το λαό αφήνει μπροστά στους πρόσφυγες ξύλα και σανίδες.

ΕΝΑΣ ΑΝΤΡΑΣ **Πάρτε μερικές σανίδες και πρόκες να φτιάξετε καμιά παράγκα να βάλετε το κεφάλι σας...**

Μια ομάδα από γυναίκες δίνει στους πρόσφυγες ρούχα και κουβέρτες.

ΜΙΑ ΓΥΝΑΙΚΑ **Πάρτε μερικές κουβέρτες, πάρτε ρούχα να μην τουρτουρίζουν τα γυμνά σας κορμιά και τα παιδιά σας!**

- Β ΓΥΝΑΙΚΑ **Πάρτε λίγο γάλα...**
- Γ ΓΥΝΑΙΚΑ **Λίγο ψωμί!**
- Β ΑΝΤΡΑΣ **Πάρτε κρασί να στυλώσετε τα κορμιά σας!**
- Δ ΓΥΝΑΙΚΑ (σε μια πρόσφυγα που κρατά στην αγκαλιά της ένα μωρό) **Δώσ' μου το μωρό σου να το βυζάξω εγώ!** (η γυναίκα τής το δίνει)
- ΛΟΥΚΑΣ (στους πρόσφυγες) **Ευχαριστήσετε, αδέρφια, τα καινούρια αδέρφια που σας καλοδέχονται. Δοξολογήστε τη γης που πατάτε, βλογήσετε το ψωμί και το κρασί, που θα γευτούμε όλοι αντάμα!**
- ΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ **Ευλογημένο το ψωμί
κι ευλογημένο το κρασί
που αντάμα θα γευτούμε
κι ευλογημένη ετούτη η γη,
που ύστερα απ' άγρια σφαγή,
πρωτοπατούμε!**
- Ο ΛΑΟΣ **Καλώς ορίσατε, αδερφοί!
Μικρή είν' η γη μας και φτωχή,
περσεύει όμως και φτάνει
να βρείτε απάνεμη φωλιά,
σα χειμωνόδαρτα πουλιά,
κι ένα λιμάνι!**
- ΛΟΥΚΑΣ **Φτάνει! Μ' αγάπη και δουλειά,
τούτη η μικρή, κλειστή αγκαλιά
τόσο πλατιά θα γένει,
και τόσο ως πέρα θ' ανοιχτεί,
που θα χωράει μέσα σ' αυτή
την Οικουμένη!**
- Κουπί τ' αλέτρι θα γενεί
και μες στη θάλασσα για υνί
καρίνα θα 'ναι οργώτρα!
Και τούτη η γης, που 'ναι γυμνή,
μάννα του κόσμου θα γενεί
και τροφοδότρα!**
- ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ **Η ώρα ας είναι η καλή
και του Θεού η τρανή βουλή**

ψηλάθε ας τη βλογίσει!
Ομπρός! Στο βράχο μας αυτό,
το έργο που βάλαμε σκοπό
τώρα ν' αρχίσει!

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ

ΔΕΥΤΕΡΗ ΠΡΑΞΗ

Η σκηνογραφία δείχνει τώρα την καινούριοχτισμένη πολιτεία με την εκκλησία της Μεταμόρφωσης στο βάθος. Σημαίες ελληνικές κυματίζουν εδώ κι εκεί. Στη σκηνή μπαίνει ο Τζουάννες κρατώντας ένα ζεμπίλι με εργαλεία στα χέρια του. Σταματά, βλέπει την καινούρια πολιτεία και σαστίζει.

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ Μωρέ τι πράματα και θάματα είναι τούτα που βλέπουν τα μάτια μου; Ε, τι να σας πω; Όνειρο να το 'βλεπα, δε θα το πίστευα. Κοίτα σπίτια και σπιταρόνες, κοίτα μαγαζιά, κοίτα εκκλησιά καινούρια που βάζει κόσμο και λαό... Ως και σπιτάκι ακόμα φτιάξανε για τους αρρώστους και τους λαβωμένους του πολέμου που μας έρχονται... Τρελό τον είπαμε τον άνθρωπο που έβαλε όλα τούτα στο νου του και τα 'φτιαξε με το πείσμα και την πίστη του. Μ' αν είναι έτσι η τρέλα, καλύτερα, μα την πίστη μου, να γίνουμε όλοι μας τρελοί.

Εγώ μια φορά την αμαρτία μου τη λέω. Ήμουνα κι ήμουνα γνωστικός και προκοπή δεν είδα! Λασκάρισα, λοιπόν, κι εγώ τις βίδες του μυαλού μου, άρπαξα τούτο το ζεμπίλι με τα εργαλεία, κατηφόρισα στο γιαλό κι αρχίνησα καινούρια τέχνη. Να σας πω την αλήθεια; Δεν ήτανε δουλειά εκείνη του σανιτά, που έκανα... Από το πρωί ως το βράδυ βάρδια στο γιαλό, για να φυλάω τους Καστρινούς... Μωρέ, ας πάει στο καλό του. Τώρα είμαι ο καρaboμαραγκός, ο Τζουάννες με τ' όνομα. Περικαλετός σ' όλη τη Σύρα. Απάνω και Κάτω. Γιoμίσανε, βρε αδέρφια, τα στήθια μου αέρα της θάλασσας και το πουγκί μου φούσκωσε από παρά. Κι αν θέτε να το μάθετε από μένα οι ταρσανάδες και τα καράβια θα 'ναι πια το πλούτος αυτού του τόπου... Ε, τι λέτε; Να πάω και στη δουλειά μου...

(Ο Τζουάννες προχωρεί λίγα βήματα, μα ξαφνικά βλέπει τη Σπεράντζα που έρχεται μ' ένα καλάθι ζαρζαβατικά και σταματά.)

Ωχώωω! Να το, το πουλί, τ' αηδόνι που λαλεί και ξημερώνει... Πίσω μου σ' έχω σατανά! Μωρ' άσε με να πάω στη δουλειά μου...
(κάνει πως φεύγει)

ΣΠΕΡΑΝΤΖΑ (του φωνάζει) **Τζουάννε!... Τζουαννάκο!...** (ο Τζουάννες σταματά και χωρίς να κοιτάξει πίσω του, κάνει με το δάχτυλό του στο κεφάλι ένα νόημα στους θεατές)

ΣΠΕΡΑΝΤΖΑ (με νάζι) **Τζουαννάκο, δεν ακούς;**

- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ (χωρίς να γυρίσει) **Ακούω... Μα....** (γυρνά απότομα) **Άκουσε εδώ! Τράβα στη δουλειά σου κι άσε να πάω κι εγώ στη δική μου!**
- ΣΠΕΡΑΝΤΖΑ (τον πλησιάζει, με παράπονο) **Σε μένα μιλείς έτσι, Τζουαννάκο μου; Στη Σπεράντζα σου;**
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ (με ψεύτικο θυμό) **Σε σένα, βέβαια! ...Το ξέρεις πως μου 'γίνες τσιμπούρι; Άμε, παράτα με ...**
- ΣΠΕΡΑΝΤΖΑ (μιζοκλαίγοντας) **Αχ, αχάριστε! Αχ, άκαρδε! Αχ, άσπλαχνε! Αχ!** (ξεσπά σε λυγμούς)
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ (στενοχωρημένος) **Σταμάτα, ντε, το καταβρεχτήρι... Δε σε βρίσαμε κι από πάνω ...**
- ΣΠΕΡΑΝΤΖΑ **Γιατί μου τα κάνεις αυτά; Γιατί μου φέρνεσαι σκληρόκαρδα κι άπονα; Γιατί; ...**
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ **Γιατί ξοφλώ, Σπεράντζα μου! Σου χρωστούσα και τώρα στου ξοφλώ... Τα θυμάσαι τα ξενύχτια μου στου Σεβαστιά τ' ανήφορο; Τα θυμάσαι τα λουσίματα που μου 'κανες από το παραθύρι; «Έβγα να σε δω, να παρηγορηθώ» σου τραγουδούσα, ο έρμος, κι εσύ έβγαινες πυρ και θάλασσα και μ' έκαιγες και μ' έπνιγες; Αμ, δεν έχει πια Κάστρο και κλειδοπαρωμένες Καστρινές! Τέλειωσε το ανήφορο και το λαχάνιασμα για τον Τζουάννε. Τώρα....**
(τραγουδιστά)
**Κάτω στο γιαλό, κάτω στο περιγιαλί
πλένουν Χιώτισσες, κοντή
νεραντζούλα φουντωτή**
- ΣΠΕΡΑΝΤΖΑ (τάχα θυμωμένη) **Ε, άμε στο καλό σου, λοιπόν... Αν το θαρρείς, μωρέ, πως θα βάλω εγώ τη θέση μου με τις παλιοπρόσφυγές σου, γελάστηκες!**
Δε με θες μια, δε σε θέλω δέκα! Γεια σου και χαρά σου! (πάει να φύγει, κι ο Τζουάννης την πιάνει απ' το μανίκι)
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ **Στάσου ντε... στάσου! Μην είσαι τόσο φουριόζα! Μια κουβέντα σου είπα κι εσύ πήρες φωτιά κι άναψες σαν το δαδί. Στάσου να σου μιλήσω...**

- ΣΠΕΡΑΝΤΖΑ (σοβαρά) **Λέγε, τι θες;**
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ **Τι καλά έχεις μες στο καλάθι σου;**
- ΣΠΕΡΑΝΤΖΑ (του δείχνει το καλάθι) **Κοίτα!**
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ (βλέποντας μες στο καλάθι) **Κολοκυθάκια, κρεμμυδάκια, σελινάκι... Χαλάλι σου!**
- ΣΠΕΡΑΝΤΖΑ **Κοίτα και παρακάτω!**
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ (βλέπει και σαστίζει) **Μάνα μου, μια συναγρίδα! Ποιος θα τη φάει, βρε Σπεραντζούλα, όλη αυτή;**
- ΣΠΕΡΑΝΤΖΑ **Τ' αφεντικό μου, Τζουαννάκο!**
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ (που ξερογλείφεται) **Δε μου λες, βρε Σπεραντζούλα, ας πούμε πως με θες και πως σε θέλω και παντρευόμαστε και γίνεσαι εσύ γυναίκα μου κι εγώ άντρας σου, θα μου μαγειρεύεις όπως μαγειρεύεις στ' αφεντικό σου;**
- ΣΠΕΡΑΝΤΖΑ **Αμέ, Τζουαννάκο μου! Και καλύτερα ακόμα! Φτάνει να μου κουβαλάς.**
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ **Να σου κουβαλώ, λέει; Και του πουλιού το γάλα, Σπεραντζούλα μου! Δόξα να 'χει ο Αϊ-Λουκάς!**
- ΣΠΕΡΑΝΤΖΑ **Ποιος άγιος είναι πάλι αυτός, μωρέ Τζουάννε; Πρώτη φορά τον ακούω στη Σύρα.**
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ **Καινούριος άγιος είναι αυτός, καινούριος και θαυματουργός! Κοίτα τα θάματά του, κοίτα! ... Όλα τούτα, σπίτια, μαγαζιά, εκκλησιές, σχολειό, λιμάνι, ταρσανά, εκείνος τα 'καμε.**
- ΣΠΕΡΑΝΤΖΑ (που απορεί) **Μουρλάθηκες μωρέ;**
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ **Αμ, τι να κάνω; Μουρλάθηκα βέβαια! Να κάτω γνωστικός και να νυχτοδιαβαίνω κάτω από τα παράθυρά σου και να ξεροσταλιάζω στο καλντερίμι σου και συ να μη με θες; Μωρέ, τι μας λες! Αμόλησα λοιπόν κι εγώ παραγάδι και τσουπ! Πιάστηκε το λαβράκι!**

- ΣΠΕΡΑΝΤΖΑ **Δεν σε καταλαβαίνω.**
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ **Να σου εξηγήσω... Γιατί, να πούμε, πρώτα μου 'κανες νάζια και καψόνια και τώρα με κυνηγάς ξοπίσω;**
- ΣΠΕΡΑΝΤΖΑ **Γιατί πρώτα ήσουν ένας τεμπέλης, χαραμοφάης, ενώ τώρα ...**
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ **(κορδώνεται) Είμαι караβομαραγκός!.. Ε; Αυτό δεν είναι; ... Έχω δουλειά, βγάζω παρά, αυτό δεν είναι; ...**
- ΣΠΕΡΑΝΤΖΑ **Χμ! ναι...**
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ **Αυτό είναι, όχι «χμ! ναι...». Πες το καθαρά, να πεις την αλήθεια σαν γυναίκα!**
- ΣΠΕΡΑΝΤΖΑ **Αυτό είναι.**
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ **Τώρα σε παραδέχομαι! Τώρα μπορούμε να συμφωνήσουμε και τ' αποδέλοιπα.**
- ΣΠΕΡΑΝΤΖΑ **Δηλαδή, ποια;**
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ **Πρώτον – όχι ψέματα όμως; Με αγαπάς εξ όλης της καρδιάς σου και εξ όλης της ψυχής σου;**
- ΣΠΕΡΑΝΤΖΑ **Εξ όλης και προώλης, Τζουαννάκο μου!**
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ **Δεύτερον! Με θέλεις διά νόμιμον σύζυγόν σου;**
- ΣΠΕΡΑΝΤΖΑ **Σε θέλω, ναι, διά μόνιμον σύζυγόν μου!**
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ **Αυτό μας έλειπε να μην είμαι και μόνιμος! Τρίτον – το και σπουδαιότερον! Θα μου μαγειρεύεις καλά και θα μου κάμεις πολλά Τζουαννάκια;**
- ΣΠΕΡΑΝΤΖΑ **Εγώ θα... μα πρέπει κι εσύ να ...**
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ **Αμ, τι το 'χω εγώ το ζεμπίλι κι εσύ το καλάθι; (τραγουδά)**
- Δεν θα κάνεις πια Σπεράντζα,
του Τζουάννε το βαρύ!**

σου το λέω νέτα-σκέτα
μια φωλιά μάς καρτερεί...

ΣΠΕΡΑΝΤΖΑ **Δε θα πλένω πια τα πιάτα
μες τα ξένα σπιτικά,
τώρα τι ζωή, τι νιάτα
και τι χάδια ερωτικά!**

ΜΑΖΙ **Τραλαλά, τι μεγαλείο,
τι περίφημη δουλειά!
θα περνούμε εμείς οι δύο
σαν πουλάκια στη φωλιά!**

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ **Τσίου.... Τσίου... (τη φιλεί)**

ΣΠΕΡΑΝΤΖΑ **Τσίου.... Τσίου... (τον φιλεί)**

Έρχεται ο Αντρίκος

ΑΝΤΡΙΚΟΣ **Παύσατε πυρ!**

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ **Βρε, καλώς το μαστρο-Αντρίκο! (στη Σπεράντζα) Δρόμο! (η
Σπεράντζα φεύγει) Τι χαμπάρια, μαστρο-Αντρίκο;**

ΑΝΤΡΙΚΟΣ **Τα δικά μου είναι καλά, αμή τα δικά σου δε μ' αρέσουν καθόλου...**

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ **Γιατί, μαστρο-Αντρίκο; Τι χαμπάρια, μαθές, έμαθες και δε σ'
αρέσουνε;**

ΑΝΤΡΙΚΟΣ **Αυτά που είδα με τα μάτια μου, μαστρο-Τζουάννε! Τι πράγματα
είναι αυτά που κάνεις;**

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ **Α, λες για ... (δείχνει με το μεγάλο δάχτυλο του χεριού του κατά το
μέρος που έφυγε η Σπεράντζα)**

ΑΝΤΡΙΚΟΣ **Αμή γιατί άλλο;**

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ **Ε, άκου λοιπόν, να σου πω για να καταλάβεις. Αρμάτωνα τη βάρκα
μου. Δηλαδή, θέλω να σου πω πως κι η γυναίκα είναι σαν τη
βάρκα... Για να μπει μαζί της στη θάλασσα και να ταξιδέψεις,**

πρέπει να την αρματώσεις, να της βάλεις άλμπουρο, τιμόνι, πανί, αλλιώς πάει, θα σε πνίξει η θάλασσα... Είναι έτσι, για δεν είναι;

- ΑΝΤΡΙΚΟΣ   Τι να σου πω, έτσι είναι...
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ   Τότες, λοιπόν, γιατί δε σ' άρεσαν τα χαμπάρια μου; Δε μου λες και του λόγου σου τα δικά σου, που 'ναι καλύτερα;
- ΑΝΤΡΙΚΟΣ   Σήμερα έχουμε βαφτίσια!
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ   Μωρέ, τι μου λες;
- ΑΝΤΡΙΚΟΣ   Ναι... και ξέρεις ποιος είναι ο νουνός; Ο κυρ-Λουκάς Ράλλης!
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ   Μωρέ τι μου λες; Και πού θα γίνει η βάφτιση;
- ΑΝΤΡΙΚΟΣ   Στη Μεταμόρφωση!
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ   Μα για στάσου μαστρο-Αντρίκο! Εσύ παιδί δεν έχεις, τι θα σου βαφτίσει ο κυρ-Λουκάς;
- ΑΝΤΡΙΚΟΣ   Δε σου είπα πως θα βαφτίσει κανένα παιδί μου ο κυρ Λουκάς... Σου είπα πως έχουμε βαφτίσια!
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ   Άλλο πάλι κι αυτό! Έχουμε βαφτίσια, έχουμε νονό και βαφτισμιό δεν έχουμε! Ποιος είναι ο βαφτισμιός;
- ΑΝΤΡΙΚΟΣ   Η Σύρα...
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ   (με έκπληξη) Ε;
- ΑΝΤΡΙΚΟΣ   Μάλιστα ... Η καινούρια ετούτη θαλασσινή πολιτεία της Σύρας, που χτίστηκε! Σ' αυτή λοιπόν θα δώσει σήμερα όνομα ο κυρ-Λουκάς Ράλλης!
Έλες πως πρέπει να την αφήσουμε έτσι και να τη λέμε, όπως στα παλιά χρόνια, Γιαλό, αφού ο γιαλός τώρα έγινε πολιτεία ολάκερη;
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ   Σωστά! Μωρέ, αυτός ο άνθρωπος όλα τα σκέφτεται! Καλά τον είπα εγώ «Αϊ-Λουκά».

Από το βάθος της σκηνής ακούγονται καμπάνες χαρμόσυνες και σε λίγο παλιά συριανά όργανα.

ΑΝΤΡΙΚΟΣ **Άκου τις, οι καμπάνες της Μεταμόρφωσης που χτυπάνε! Άκου και το λαό που έρχεται για τούτη τη μεγάλη στιγμή του νησιού μας!**

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ (σταυροκοπιέται) **Μέγας είσαι Κύριε, και θαυμαστά τα έργα σου ... (κλαίει)**

ΑΝΤΡΙΚΟΣ **Κλαις,, μωρέ Τζουάννε;**

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ (με συγκίνηση) **Μα είναι να μην κλαίω από χαρά, αφού έζησα και βλέπουν τα μάτια μου τέτοιο θάμα;**

Στη σκηνή μπαίνει το πλήθος του λαού στολισμένο γιορτινά. Προπορεύονται τα λαϊκά όργανα, ακολουθούν οι ελληνικές σημαίες και οι σημαίες των ξένων προξενείων και πίσω ο Λουκάς Ράλλης, οι προεστοί και το πλήθος. Αφού σχηματιστεί ένα μεγάλο ημικύκλιο, έχοντας στη μέση την ελληνική ναυτική σημαία, προχωρεί κοντά σ' αυτήν ο Λουκάς Ράλλης. Ασπάζεται την άκρη της και βγάζοντας από την τσέπη του ένα χαρτί, αρχίζει να διαβάζει επιβλητικά και με συγκίνηση.

ΛΟΥΚΑΣ **Αδελφοί συμπολίται... Γνωστόν σάς είναι ότι η ανήκουστος και απάνθρωπος της Χίου υπό των απίστων Αγαρηνών σφαγή, ως και αι παρόμοιαι της Σμύρνης και των Κυδωνιών διεσκόρπισαν τα διασωθέντα εκ της αλλοφύλου και μαιφόνου μαχαίρας τέκνα των μερών αυτών τήδε κακείσαι, ως πτηνά υπό του χειμῶνος διωχθέντα, άνευ στέγης και πατρίδος, άνευ τροφής και προστασίας. Τεσσαράκοντα περίπου χιλιάδες Ελλήνων των τόπων εκείνων, ήτοι οκτώ χιλιάδες οικογένειαι, μη δυνάμεναι να φέρωσιν όπλα, φυσικώς όντες αδύναμοι, κατώκησαν την Τήνον, εκ των οποίων τινές ήρχισαν να πορίζονται τα αναγκαία των διά της συνδρομής του Ερμού. Αλλά η έλλειψις λιμένος της νήσου ταύτης, η επισυμβάσα κατά το προπαρελθόν έτος 1823 πανώλης, τινά πολιτιστικά αίτια και η ακατάλληλος θέσις της νήσου ταύτης ηνάγκασαν τινάς εξ αυτών να ζητήσουν άσυλον εις ασφαλέστερον και καταλληλότερον μέρος διά το εμπόριόν των και ως τοιούτον εξέλεξαν την νήσον ταύτην, την Σύρον! Ο ευρύχωρος και ασφαλής λιμήν της νήσου ταύτης, η εμπορική θέσις της, η υπεράσπισις την οποίαν λαμβάνουν οι κάτοικοί της υπό την γαλλικήν προστασίαν, παρεκίνησαν και τους εν Τήνω επιλοίπους να ακολουθήσουν τα ίχνη των πρώτων και τοιουτοτρόπως ημέρα παρ' ημέραν**

συσσωρευόμενοι και από άλλα διάφορα μέρη, ηναγκάσθησαν να κτίσουν την νέαν ταύτην πόλιν... Και ιδού, αδελφοί μου, μια αξιοθαύμαστος τω όντι πόλις γεννηθείσα και αυξηθείσα εκ μόνων των περιστάσεων, καθώς τα φυσικώς και άνευ της ενεργείας των ανθρώπων γενόμενα δένδρα! Ιδού μία των σημαντικών πόλεων της Μεσογείου, μεγαλυνθείσα εις ολιγοτέρους από τους αναγκαίους διά την εντελή ηλικίαν του ανθρώπου χρόνους.

Είμαι κι εγώ εις των συνοικιστών αυτής από του έτους 1822. Συνετέλεσα και εγώ το κατά δύναμιν προς βελτίωσιν και ανάπτυξιν αυτής και το εμόν όνομα δεν της είναι ξένον! ΑΛΛ' ιδού τώρα, αδελφοί συμπολίται, ότι επέστη και η στιγμή διά την ονοματοθεσίαν αυτής! Εκλέξατε, λοιπόν, και δώσατε της νέας πόλεως μας το όνομα, διά του οποίου θέλει τιμάται και γνωρίζεται ανά τον κόσμον. (Κλείνει το χειρόγραφο και απευθύνεται σ' έναν από τους πρώτους παριστάμενους) Κύριε, Δρόσο Μανσόλα, επιθυμών να ακούσω πρώτην την γνώμην σας ως Επάρχου και εκπροσώπου της Κυβερνήσεως.

ΜΑΝΣΟΛΑΣ Δεδομένου, κύριοι, ότι η πόλις αύτη συνωκίσθη το πρώτον υπό Χίων προσφύγων και εγένετο νέα πατρίς αυτών, προτείνω όπως ονομασθεί αύτη «Νέα Χίος».

ΣΜΥΡΝΑΙΟΣ Θα συνεφώνουν με την γνώμην σας, κύριε Έπαρχε, αν πράγματι οι Χίοι ήσαν οι πρώτοι της πόλεως ταύτης συνοικισταί. Αλλά μην λησμονείτε ότι προ των Χίων έφθασαν εδώ οι Σμυρναίοι και οι Κυδωνιείς, ως και άλλων της Ιωνίας τόπων φυγόντες τα πρώτα της Επαναστάσεως έτη χριστιανοί! ΑΛΛ' ημείς ούτε Νέαν Σμύρνη ούτε Νέαν Κυδωνίαν επιθυμούμε την νέαν ταύτην πόλιν να ονομάσωμεν, διότι όλοι ομού, και Χίοι και Σμυρναίοι και Κυδωνιείς και οι κατά το παρελθόν έτος 1824 καταφυγόντες ενταύθα δυστυχείς αδελφοί μας Ψαριανοί, συνετελέσαμεν εις τον οικισμόν αυτής.

Η ονοματοθεσία της επομένως πρέπει να είναι σύμφωνος ουχί προς την πατρίδα μέρους των οικιστών αυτής αλλά προς την πατρίδα όλων. Και επειδή όλοι εξ Ιωνίας προερχόμεθα, ιδού το όνομα της νέας μας πόλεως και της νέας μας πατρίδος : Ιωνιούπολις!

ΦΩΝΕΣ Ιωνιούπολις! Ιωνιούπολις!

Α ΠΡΟΕΣΤΟΣ **Αλλ' ημείς, κύριοι, οίτινες σας εδώσαμεν γην και ύδωρ να κτίσετε την νέαν αυτήν πατρίδα σας, ημείς, οίτινες σας περιεθάλαψαμεν κατά τας δεινάς της δυστυχίας σας ημέρας, ημείς, λέγω, οι εντόπιοι και γηγενείς της Σύρου κάτοικοι, ελησμονήθημεν παντελώς. Διατί λοιπόν τόση από υμάς αγνωμοσύνη; Και διατί η πόλις αύτη, ήτις επί της νήσου Σύρου ωκοδομήθη, να μην ονομασθεί, ένα αντιθέσει προς την παλαιάν αυτής πόλιν «Νέα Σύρος»;**

ΦΩΝΕΣ **Σωστά! Νέα Σύρος! Νέα Σύρος!**

ΛΟΥΚΑΣ **Κύριοι, όλους μας ήνωσεν ενταύθα κοινή μοίρα και κοινός σκοπός. Όλοι συντελέσαμεν το κατά δύναμιν διά την οικοδόμησιν και την πρόοδον της πόλεως ταύτης! Αλλά μη λησμονείτε, αδελφοί, ότι υπό την σκέπην του Ερμού, παλαιού της νήσου θεού και προστάτου του εμπορίου, συνέστη και προήχθη η πόλις μας. Δίκαιον και πρέπον διά τούτο, νομίζω, αλλά και διά να εκλείψωσιν αι μεταξύ μας έριδες, να την αφιερώσωμεν εις τον Κερδώνον Ερμήν και να την ονομάσομεν «Ερμούπολιν».**

ΦΩΝΕΣ **Ερμούπολις! Ερμούπολις! Ερμούπολις!**

ΛΟΥΚΑΣ **Σύμφωνοι, λοιπόν, όλοι; Ερμούπολις;**

ΦΩΝΕΣ **Ερμούπολις! Ερμούπολις!**

ΛΟΥΚΑΣ **Αδελφοί και συμπολίται μου Ερμουπολίται! Σας ευχαριστώ εκ βάθους ψυχής και σας εύχομαι προκοπήν, πλούτον και ευτυχίαν εις την νέαν αυτήν πολιτείαν, που εσείς όλοι, με τον ιδρώτα και τον μόχθον σας εδημιουργήσατε και εμεγαλύνατε!**

ΦΩΝΕΣ **Ζήτω η Ερμούπολις! Ζήτω!**

ΛΟΥΚΑΣ **Θυμόσαστε, αδελφοί μου Ερμουπολίται, όταν το πρώτον ήλθαμε όλοι μας εδώ πώς ήμασταν; Οι πλείστοι με λευκούς νυχτερινούς σκούφους επί της κεφαλής, με μισά σανδάλια, πολλοί με σχισμένα ρούχα, αλλ' όλοι ως μέλισσαι περιτρέχοντες προς εξοικονόμησιν των αναγκαίων, και περί της Επαναστάσεως, πάντες ουχ ήττον φροντίζοντες και ανεξετάζοντες, εξ ων εικάζε τις, ότι μέσα έσεται το μέλλον της Νέας Πόλεως. Από ολίγα ξύλα και ολίγας σανίδας, τα οποία η μεγαλοψυχία των εντοπίων μας εδώρισεν, αρχίσαμεν**

οικοδομούντες από μίαν πρόχειρον καλύβην, ότι όλοι μας ελέγαμε:
«Αύριο θα φύγουμε πάλι με το καλό για τις πατρίδες μας».
Όμως τώρα εφτιάξαμε καινούργια πατρίδα! Δεν θα την αφήσουμε
πλέον! Εδώ θα ζήσουμε, θα προκόψουμε και θα πεθάνουμε. Εδώ
στην Ερμούπολη!

ΦΩΝΕΣ   Ζήτω η Ερμούπολη! Ζήτω!

ΛΟΥΚΑΣ   Ζήτω η Μάνα μας, που Μάνα θα γενεί και στην Πατρίδα! Στη γιορτή
της σήμερα γλεντήστε! Ελάτε, Ερμουπολίτισσες, πιαστείτε στο χορό.
Ελάτε πρώτες, τη χαρά στην πόλη την καινούργια μας σκορπήστε.

Μια ομάδα από κοπέλες πιάνουν το χορό με συνοδεία τοπικών λαϊκών οργάνων.
Σαν τελειώσει ο Λουκάς, ξαναπαίρνει το λόγο.

ΛΟΥΚΑΣ   Τώρα δουλειά! Τώρα τα μπράτσα τα γερά
ν' αδράξουν το κουπί και το τιμόνι!
Τώρα μπροστά! Τώρα οι μανάδες τα μωρά
να νανουρίζουν με χαρά
και να τα μάθουν η ματιά τους πέρα να ξαμώνει!

ΑΝΔΡΕΣ   (με ρυθμικές κινήσεις σα να ρίχνουν καράβι στη θάλασσα)
Βίρα γιαλό το πρώτο μας καράβι!
Χουπ! Άλλη μια! Φόρτσα πανιά!

ΓΥΝΑΙΚΕΣ   (ανεμίζοντας μαντήλια στα χέρια τους)
Καλό ταξίδι! Καλορίζικο! Έχε γεια!
Χρυσό τα' αμπάρι σου κι η θάλασσά σου λάδι!

ΑΝΤΡΕΣ   (Αρπάζοντας στα χέρια το Λουκά)
Τον καπετάνιο του στη θάλασσα!

ΟΛΟΙ   Στη θάλασσα! Στη θάλασσα!

Όλο το πλήθος κρατώντας στα χέρια τον Λουκά, φεύγει προς τα παρασκήνια με
φωνές χαράς.

ΟΛΟΙ   Στη θάλασσα τον καπετάνιο του! Στη θάλασσα!

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ (μ' ενθουσιασμό) **Βαράτε βιολιτζήδες! Τέτοια βαφτίσια μήτε τα είδα, μήτε τα 'ζησα.** (στους θεατές) **Τέτοιες χαρές, λαέ της Σύρας, πότε τις ξαναείδες;** (φεύγει)

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΠΡΑΞΗΣ

ΤΡΙΤΗ ΠΡΑΞΗ

Η σκηνή ίδια με την προηγούμενη. Ο Τζουάννες μπαίνει στη σκηνή με στρατιωτικό βήμα, έχοντας ένα ντουφέκι επ' ώμου και τραγουδώντας.

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ (τραγουδά)

**Πάλι τ' όπλο μου στον ώμο,
το σπαθί μου στο πλευρό!
στης πατρίδος μου το Νόμο
στρατιώτης πάω κι εγώ!**

(με στρατιωτικό παράγγελμα) **Εν-δυο! Αλτ! Παρά πόδα!** (κατεβάζει το ντουφέκι από τον ώμο του) **Ανάπαυσις!** (στέκεται σε θέση στρατιωτικής ανάπαυσης – μονολογεί) **Τ' είχες Γιάννη, τ' είχα πάντα! Πάνε και τα σκαρπέλα, πάνε και τα πριόνια, πάνε κι όλα! Πάει κι η Σπεραντζούλα μου, που δεν είναι μήνας που την παντρεύτηκα και πριν να τη χαρώ και να με χαρεί, τη χάνω και με χάνει... Τι να της κάμω όμως; Το 'ξερε, δεν το 'ξερε πως μέσα στις φλέβες μου κυλάει αίμα παλικαριού; Α, όλα κι όλα... το ντουφέκι το δικό μου δε θα σκουριάσει κρεμασμένο στον τοίχο! Τ' αντρειωμένου τ' άρματα, που λέει και το τραγούδι, δεν πρέπει να κρεμιούνται! Όχι! Θα 'ναι όλοι μου οι συντοπίτες στον πόλεμο, έξι μήνες τώρα, για να λευτερώσουμε την κατακαημένη τη Χιό, κι εγώ –ποιος περκαλώ;– ο Τζουάννες, ο παλιός σαντιτάς με τ' όνομα, θα κάθουμαι να μαστορεύω στον ταρσανά ολημερίς και να ροχαλίζω πλάι στη Σπεραντζούλα οληνυχτίς; Μωρέ, ζήτω ο πόλεμος! Ζήτω ο Φαβιέρος!**

Έρχεται ο Παντελής μ' ένα δέμα εφημερίδες στην αγκαλιά του και τρέχει φωνάζοντας.

ΠΑΝΤΕΛΗΣ (δυνατά) **Εφημερίδες! Η «Ελληνική Μέλισσα» ... Ο «Ερμής της Σύρου»! «Η Ελληνική Μέλισσα»!**

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ (μ' απορία βλέποντας τον Παντελή να τρέχει και να φωνάζει) **Μωρέ τι έπαθε τούτος; Τι μέλισσα, λέει, τον τσίμπησε;**

ΠΑΝΤΕΛΗΣ (διαλαλεί τρέχοντας πάνω κάτω) **«Η Ελληνική Μέλισσα»! Ο «Ερμής της Σύρου»!**

- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ (του φωνάζει) **Παντελή! Μωρέ, Παντελή!**
- ΠΑΝΤΕΛΗΣ (εξακολουθεί να διαλαλεί) **Η «Μέλισσα» ! «Η Ελληνική Μέλισσα»! Ο «Ερμής»!**
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ (μονολογώντας) **Πάει και τούτος! Του 'στριψε!** (του φωνάζει) **Παντελήηηη, μωρέεεε!** (νευριασμένος) **Ε, μα αφού δεν ακούς με το καλό...** (τον σκοπεύει με το ντουφέκι του) **Ααλτ, και σ' έφαγα!** (ο Παντελής σταματά) **Έλα κοντά, είδ' αλλιώς...** (ο Παντελής πλησιάζει, ο Τζουάννες κατεβάζει το ντουφέκι) **Δε μου λες, τι φωνάζεις αυτού;**
- ΠΑΝΤΕΛΗΣ (του δείχνει τις εφημερίδες) **Ο «Ερμής της Σύρου» ! «Η Ελληνική Μέλισσα»!**
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ **Μέλισσα να σε πρήξει μωρέ! Τι χαρτιά είν' αυτά;**
- ΠΑΝΤΕΛΗΣ **Φημερίδες!**
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ (κατάπληκτος) **Τι έκανε λέει;**
- ΠΑΝΤΕΛΗΣ **Γαζέτες! Πώς να στο πω!**
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ (τον βλέπει σατισμένος) **Μήστητί μου, Κύριε! Και πού τις βρήκες, μωρέ Παντελή, και τις πουλάς; Ποιο πλεούμενο τις έφερε κι από πού;**
- ΠΑΝΤΕΛΗΣ **Ντόπιο πράμα, μαστρο-Τζουάννε μου! Ντόπιο! Εδώ βγαίνουνε!**
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ (με έκπληξη) **Εδώ; Βγάλανε κι εφημερίδες;**
- ΠΑΝΤΕΛΗΣ **Αμέ! Ο κυρ-Γιάννης ο Σφοίχης έβγαλε τη μια, την «Ελληνική Μέλισσα», κι ο κυρ Γιάννης ο Ησαΐας την άλλη, τον «Ερμή»... Όλα χρειάζονται μαστρο-Τζουάννε μου, όλα! Κι η εφημερίδα για την προκοπή του τόπου είναι! Χτυπάει τα στραβά και φωτίζει τον κοσμάκη... Πάρε να διαβάσεις να δεις!**
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ **Αμ, πού τέτοια τύχη! Αν ήξερα εγώ γράμματα, θα πήγαινα υπασπιστής του Φαβιέρου στη Χιό!**
- ΠΑΝΤΕΛΗΣ **Κλάφ' τονε!**

- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ (με απορία) Ποιον;
- ΠΑΝΤΕΛΗΣ Αυτόνα που είπες!
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ Το φιλέλληνα το Φαβιέρο, το στρατηγό, τον ελευθερωτή της Χίου;
- ΠΑΝΤΕΛΗΣ Πες καλύτερα τον κιοτή! Τον προδότη!
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ (με θυμό) Για άκου δω! Πρόσεξε τα λόγια σου, μη... (τον φοβερίζει με το ντουφέκι του)
- ΠΑΝΤΕΛΗΣ Κράτα το θυμό σου, μαστρο-Τζουάννε μου, και αφού δεν ξέρεις του λόγου σου γράμματα, άκου να σου διαβάσω τα μαντάτα. (ανοίγει μια εφημερίδα και διαβάζει) «ΠΑΝΩΛΕΘΡΙΑ ΤΟΥ ΥΠΟ ΤΟΝ ΦΑΒΙΕΡΟΝ ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΧΙΟΝ».
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ (κατάπληκτος) Τι έκανε, λέει; Πανωλεθρία; Αμ, γι' αυτό βγάλανε τις αφουμερίδες; Για να μας γιομίζουνε ψέματα και παραμύθια;
- ΠΑΝΤΕΛΗΣ Δεν είναι μήτε ψέματα μήτε παραμύθια, μαστρο-Τζουάννε! Άκουσε και τα παρακάτω και θα δεις. (διαβάζει) «Η δύστηνος και μαρτυρική Χίος θρηνεί πάλι και οδύρεται διά την τραγικήν μοίραν αυτής! Μετά πεντάμηνον περίπου ευτυχή δάρκειαν της Εκστρατείας προς απελευθέρωσιν αυτής, μετά τόσας λαμπράς νίκας και μετά ναυμαχίας περιφανείς, ων μάρτυς είναι ο επιζών ναύαρχος Κανάρης, η υπό τον αρχιστράτηγον, φιλέλληνα Φαβιέρον εκστρατεία αύτη απέτυχεν! Πώς και διατί, θέλει κρίνει τούτο η Ιστορία! Ο Φαβιέ, μετά των επιζησάντων ηρωϊκών τέκνων της Ερμουπόλεως, αφικνήται οσονούπω εις Σύρον. Αλλ' η επί των αδικήματι τούτω της πολυπαθούς Χίου εν Ερμουπόλει εδρεύουσα Διευθυντική Δημογεροντία της εκστρατείας επεφόρτισεν τον Κύριον Λουκάν Ράλλην όπως εναγάγη τον Φαβιέρον προς ικανοποίησιν τουλάχιστον της Χίου» (ξαναβάνει μαζί με τις άλλες και λέει του Τζουάννε). Ε, είναι ψέματα τώρα και παραμύθια αυτά π' άκουσες μαστρο-Τζουάννε;
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ (χωρίς να αποκριθεί στον Παντελή, κοιτάζοντας το ντουφέκι του) Μωρέ, γρουσουζικο ήσουνα απ' όταν σε πρωτόπιασα, γρουσουζικο ήσουνα και τώρα! Αμ, θα σε βάλω γώ όχι στον τοίχο παρά στη φωτιά! Ύστερις, μου λες εμένα πως δεν είναι τυχερή η Σπεραντζούλα μου! Εκεί που 'κλαιγε και περίμενε να την αφήσω χήρα μικροπαντρεμένη, τσουπ! Βγαίνει στη μέση η αναποδιά!

(δυνατά κατά το γιαλό) **Κιοτή, λιποτάχτη Φαβιέ, πού θα μου πας; Δε θα πατήσεις το ποδάρι σου στη Σύρα;**

Από το βάθος της σκηνής ακούγονται οχλοβοή και φωνές.

ΦΩΝΕΣ Κατάρα στο Φαβιέρο! Θάνατος! Θάνατος!

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ (δυνατά) Να μην πατήσει στη Σύρα!

Το πλήθος γεμίζει τη σκηνή απειλητικά, κραδαίνοντας ξύλα και φωνάζοντας.

ΦΩΝΕΣ Θάνατος στο Φαβιέρο! Κατάρα! Θέλουμε τα παιδιά μας! Τ' αδέρφια μας! Τους άντρες μας! Θέλουμε τη Χιό! Θάνατος στον κιοτή! Κατάρα!

Ο Λουκάς Ράλλης βγαίνει από το πλήθος κι ανεβαίνει πάνω σε μια πέτρα να μιλήσει.

ΛΟΥΚΑΣ Αδέρφια μου!

ΦΩΝΕΣ Ζήτω ο Λουκάς Ράλλης! Κάτω ο Φαβιέρος! Κατάρα! Θάνατος!

ΛΟΥΚΑΣ (πιο δυνατά) Αδέρφια μου, συμπολίτες μου Ερμουπολίτες, ακούστε με! (ο θόρυβος και η οχλοβοή καταλαγιάζουν) Δεν είναι πρόπον, δεν είναι Ελληνικόν, ένας λαός, όπως ο λαός της Ερμούπολης και της Σύρας, που εδείχθη πάντα γενναίος, μεγαλόψυχος και περιποιητικός στους ξένους να φερθεί με τοιούτον τρόπον εις ένα ξένον και μάλιστα στρατιώτην και φιλέλληνα, όπως ο Φαβιέρος, επειδή και ατύχησεν!

ΦΩΝΕΣ Όχι! Όχι! Κατάρα! Εκδίκηση!

Α ΓΥΝΑΙΚΑ Σκοτώθηκε ο άντρας μου άδικα!

Β ΓΥΝΑΙΚΑ Το παιδί μου! Να μου ξαναδώσει το παιδί μου!

ΛΟΥΚΑΣ (δυνατά) Κανένας δεν πήγε άδικα, αδέρφια! Ρωτάτε εμένα, που βρισκόμουνα πλάι τους, σαν πέφτανε στη μάχη... Ρωτάτε εμένα, που άκουσα το στερνό λόγο τους, λόγο μεγάλο που τον λένε πάντα οι Έλληνες από τον καιρό του Μαραθώνα, σαν έρθει η ώρα εκείνη που τους καλούνε κοντά τους χιλιάδες ηρωικές σκιές αυτής της γης:

Λευτεριά... Γι' αυτήν πέσανε γυναίκες, οι άντρες σας, γι' αυτήν πέσανε μανάδες και πατέρες τα παιδιά σας! Τα κάνετε χαλάλι, σαν Έλληνες!

ΦΩΝΕΣ Χαλάλι στη Πατρίδα! Χαλάλι στη Λευτεριά!

ΛΟΥΚΑΣ Τότε, τι φωνάζετε και γυρεύετε το θάνατο ενός ανθρώπου που η μοίρα τον κατάτρεξε; Ή μην θαρρείτε πως ο πόλεμος έχει μονάχα νίκες και ύστερα πανηγύρια και χαρές; Αμή, αν ήταν έτσι, τότες ουδέ το Μεσολόγγι θα σφάζονταν, ουδέ η Χιός, ουδέ τα Ψαρά, ουδέ κι η Κάσος! Όμως, αδέρφια μου, η Λευτεριά έτσι κερδίζεται! Με το Αίμα και το Δάκρυ, με το Σίδερο και τη Φωτιά!

ΦΩΝΕΣ Να πληρώσει ο φταίχτης! Ο Φαβιέρος! Εκδίκηση!

ΛΟΥΚΑΣ Αν είναι κανένας φταίχτης, αυτόν θα τον βρει η Πατρίδα! Κι αν πρέπει να τον τιμωρήσει, θα τον τιμωρήσει ο νόμος της Πατρίδας! Γι' αυτό να είστε βέβαιοι και να κάτσετε ήσυχα, να σταματήσετε τα ρεμπελιά και τις φοβέρες, που δεν ταιριάζουν σε λαό λεύτερο και πολιτισμένο. Σύρτε στα σπίτια σας και στις δουλειές σας. Κι ό,τι χάσαμε σήμερα, αύριο δικό μας πάλι θα 'ναι.

ΦΩΝΕΣ Καλά μας τα λέει!
Μυαλωμένος άνθρωπος!
Πρέπει να τον ακούμε!
Πάμε, πάμε να φύγουμε!
Πάμε στις δουλειές μας!

Το πλήθος αποσύρεται σιγά σιγά στα παρασκήνια.

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ (βλέποντας το ντουφέκι του) Μωρέ, γρουσουζικο είναι τούτο δω!
Δεν το ξαναπιάνω! (φεύγει σιγοτραγουδώντας)

Στου Σεβαστιά τ' ανήφορο
θα στήσω καλντερίμι,
για να περνούν οι όμορφες
να κάνουνε σεΐρι.

ΛΟΥΚΑΣ (βλέποντας τον ουρανό) Θεέ μου, βλογημένο τ' όνομά σου! Πάλι γλίτωσες την πατρίδα μου από μια ντροπή.

Τον Λουκά πλησιάζει ένας Συριανός που είχε μείνει στη σκηνή.

ΣΥΡΙΑΝΟΣ **Με το συμπάθιο, κυρ-Λουκά! Ήθελα να σου μιλήσω.**

ΛΟΥΚΑΣ **Λέγε, τι θες;**

ΣΥΡΙΑΝΟΣ **Έχασα το παιδί μου για την πατρίδα, χαλάλι της! Έχασα το βιος μου, για να βοηθήσω την εκστρατεία στο κατά δύναμιν, χαλάλι της ! Αμή δεν μοιάζουν όλοι μ' εμένα και με του λόγου σου και με τους άλλους μας πατριώτες, και το πράμα δε θα σταματήσει ως εδώ...**

ΛΟΥΚΑΣ **Τι θες να πεις;**

ΣΥΡΙΑΝΟΣ **Θέλω να πω πως είναι μερικοί που θα μας βάλουνε να πληρώσουμε εμείς και στα σπασμένα! Οι Ρούσσοι, να πούμε, που μας δώσανε τα στάρια για το στρατό, ο Φαβιέρος, που τον πλήρωσε, θα γυρέψουν από τον Κυβερνήτη την πληρωμή τους...**

ΛΟΥΚΑΣ **Η εκστρατεία στη Χιό ήταν εθνική και δίκιο είναι να πληρώσει το Έθνος τα έξοδά της!**

ΣΥΡΙΑΝΟΣ **Το Έθνος είναι φτωχό, θεόφτωχο κυρ-Λουκά, το ξέρεις! Αμή έχει ένα τόπο πλούσιο, τη Σύρα. Και ποιος έκαμε την εκστρατεία στη Χιό; Η Σύρα! Ποιος θα πληρώσει τα σπασμένα της; Ποιος άλλος απ' το φταιχτή; Τη Σύρα! Και καλά να 'ναι μονάχα ο παράς που θα δώσουμε... Να μην είναι όμως και τίποτ' άλλο.**

ΛΟΥΚΑΣ **(με σκέψη) Σαν τι άλλο;**

ΣΥΡΙΑΝΟΣ **(κομπιάζοντας) Χμ! Ξέρω κι εγώ; Μα μπορεί κι η φυλακή...**

ΛΟΥΚΑΣ **(ξαφνιασμένος) Να φυλακίσουν ποιους και γιατί;**

ΣΥΡΙΑΝΟΣ **Εκείνους που σηκώνουν το λαό σε ρεμπελιό!**

ΛΟΥΚΑΣ **Μα εδώ δεν είναι κανένας ρέμπελος. Όλοι μας είμαστε άνθρωποι του νόμου και της τάξης, γιατί μονάχα μ' αυτά τα δυο πρόκοψε και θα προκόψει ετούτος ο τόπος.**

- ΣΥΡΙΑΝΟΣ **Κι άμα φτάσει το μαχαίρι στο κόκκαλο, τι θα κάμεις του λόγου σου κυρ-Λουκά, που 'σαι μυαλωμένος, φρόνιμος και πατριώτης άνθρωπος;**
- ΛΟΥΚΑΣ **Εκείνο που πρέπει. Εκείνο, που σαν χρέος μου έκαμα πάντα απέναντι στη μεγάλη και στην μικρήν ετούτη πατρίδα μου.**
- ΣΥΡΙΑΝΟΣ **Καλά τα λες. Αν ίσως όμως τούτο που θαρρείς, κυρ-Λουκά, για χρέος σου είναι τ' αντίθετο από κείνο που θα σου γυρέψει ο Κυβερνήτης, τότες ποια θα είναι η απόκρισή σου;**
- ΛΟΥΚΑΣ **Αν ο Εθνικός Κυβερνήτης μού γυρέψει κάτι που δεν είναι εθνικό, τότες θα πάω με το μέρος του Έθνους μου!**
- ΣΥΡΙΑΝΟΣ **Τότες είναι, λοιπόν, που θα σε πούνε ρέμπελο, κυρ-Λουκά. Κι ο Θεός να σε φυλάξει!**
- ΛΟΥΚΑΣ **(με σκέψη) Λες, λοιπόν, να φτάξουμε κι ίσαμ' εκεί;**
- ΣΥΡΙΑΝΟΣ **Σάμπως και το Χριστό, κυρ Λουκά, δεν τον σταύρωσαν;**
- ΛΟΥΚΑΣ **Ναι! (με απόφαση) Ε, λοιπόν, θα σηκώσω κι εγώ το σταυρό μου. (δείχνοντας ψηλά σ' ένα λόφο) Εκεί πάνω, βλέπεις; Θα χτίσω μια εκκλησιά που θα τη λένε Ανάσταση!**

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ

ΤΕΤΑΡΤΗ ΠΡΑΞΗ

ΕΙΚΟΝΑ ΠΡΩΤΗ

Η σκηνή ίδια με της προηγούμενης πράξης. Από το βάθος της σκηνής ακούγονται καμπάνες και οχλοβοή. Σε λίγο βγαίνει το πλήθος στη σκηνή, φωνάζοντας και χειρονομώντας.

- ΦΩΝΕΣ   **Κάτω το χαράτσι!**
Πληρώσαμε με το αίμα μας!
Σκοτώθηκαν τα παιδιά μας!
Ο Καποδίστριας μας αδικεί!
Ζήτω η Ύδρα!
Ζήτω ο Μιαούλης!
- ΛΟΥΚΑΣ   (με βροντώδη φωνή) **Λαέ της Σύρας, υπομονή!**
- ΦΩΝΕΣ   **Έφτασε το μαχαίρι στο κόκαλο.**
Δε σηκώνουμε άλλο ζυγό.
Κάτω το χαράτσι.
- ΛΟΥΚΑΣ   **Συμπολίτες! Ερμουπολίτες, υπομονή!**
- ΦΩΝΕΣ   **Κάναμε όση μπορούσαμε!**
Δεν σηκώνει άλλο!
Θέλουμε Σύνταγμα!
Δικαιοσύνη!
- ΛΟΥΚΑΣ   **Αδέρφια μου! Ακούστε δυο λόγια. Ακούστε με. Θυσιαστήκαμε, σκοτωθήκαμε, για να αποκτήσουμε τη Λευτεριά μας. Ιδρώσαμε, ματώσαμε για να φτιάξουμε τούτη την πολιτεία, το έχει μας και τη ζωή μας. Μην τα γκρεμίσουμε όλα σε μια στιγμή! Προσέξτε!**
- ΠΕΡΙΔΗΣ   (δυνατά) **Ο Σουλτάνος δεν είναι πια αφέντης μας, κυρ-Λουκά. Μια και σπάσαμε τις αλυσίδες του, καινούριες αλυσίδες δεν δεχόμαστε! Κανείς δεν έλαβε εντολή από το έθνος μας να μας ξαναβάλει στο ζυγό! Σκλάβους δεν θα μας ξανακάμει κανείς!**
- ΦΩΝΕΣ   **Κάτω η τυραννία!**
Λευτεριά!

Σύνταγμα!

ΛΟΥΚΑΣ (σηκώνοντας τα μάτια του στον ουρανό) **Θεέ μου, σπλαχνίσου την πατρίδα μου!**

Έρχεται τρεχάτος ο Τζουάννες.

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ **Ο Μιαούλης! Έρθε ο ναύαρχος με τον «Άρη»! Άραξε στο λιμάνι και βγαίνει έξω!**

ΦΩΝΕΣ **Ζήτω ο Μιαούλης!
Ζήτω η Ύδρα!
Ζήτω η Επανάσταση!
Κάτω ο Κυβερνήτης! Κάτω ο Καποδίστριας!**

Στη σκηνή μπαίνει ο Μιαούλης κι όλο το πλήθος σιωπά και παραμερίζει. Ο Λουκάς τον σιμώνει και τον χαιρετά.

ΛΟΥΚΑΣ **Καλώς όρισες, ναύαρχε!**

ΜΙΑΟΥΛΗΣ **Καλώς σας βρίσκω αδέρφια!**

ΦΩΝΕΣ **Ζήτω ο Μιαούλης! Ζήτω η Ύδρα!**

ΜΙΑΟΥΛΗΣ (δυνατά) **Στ' όνομα, αδέρφια, της πατρίδας και της λευτεριάς έρχομαι κοντά σας, ότι έμαθα τα άδικα που γίνονται και εις εσάς από την Προσωρινήν Κυβέρνησιν του Καποδίστρια!**

ΛΟΥΚΑΣ **Μη βάζεις λάδι στη φωτιά, ναύαρχε!**

ΜΙΑΟΥΛΗΣ **Το λάδι, κυρ-Λουκά, το έβαλε στη φωτιά ο ίδιος ο Καποδίστριας, όπου ερχόμενος από την Ρουσσίαν να κυβερνήσει έναν τόπο ελεύθερον, εθάρρεψεν και θα τον βάλει εις νέον δεσποτικόν ζυγόν, χειρότερον από εκείνον του Σουλτάνου. Μάρτυς μου ο Θεός, αν ηθέλησα ποτέ να κάμω εις τον ίδιον προσωπικώς κακόν. Αλλ' εκείνος παρεγνώρισε την θέσν του και κανένα δεν θέλει να ακούσει και όλα αξιώνει να γίνονται όπως του αρέσουν. Ο Λαός, λοιπόν, βλέποντας ότι όχι μονάχα κινδυνεύει η Ελευθερία του, αλλά και η ύπαρξίς του, εσηκώθη εναντίον του!**

ΦΩΝΕΣ **Κάτω ο Καποδίστριας!**

Ζήτω ο Μιαούλης!

ΜΙΑΟΥΛΗΣ Και εγώ, ωςάν γνήσιος Έλληνας, οπού επολέμησα τους τυράννους της πατρίδος μου, όπου είδον το αίμα των τέκνων της ποταμηδόν χυνόμενον διά την περιπόθητον Ελευθερίαν, και εγώ, σας λέω, όταν είδα νέαν τυραννίαν να μας απειλεί, και τα κανόνια του Ρώσσου ναυάρχου Ρικόρδου να σηκώνονται κατεπάνω στην δοξασμένη μου ναυαρχία «Ελλάδα», με τα ίδια μου τα χέρια της έβαλα εις τον Πόρον φωτιά, για να κρατήσω ψηλά την τιμή της Πατρίδας και του Έλληνα!

ΦΩΝΕΣ Ζήτω ο Μιαούλης!
Ζήτω η Ύδρα!
Ζήτω τ' Ανάπλι!

ΜΙΑΟΥΛΗΣ Και, λοιπόν, κυρ-Λουκά, τι θα πρέπει να κάμει τώρα και η Σύρα, οπού βλέπει νέον ζυγόν εις τον τράχηλόν της; Τα έξοδα της εκστρατείας στη Χιό την έβαλε ο Κυβερνήτης να τα πληρώσει, μολονότι που η εκστρατεία αυτή ήταν εθνική! Τους φόρους τούς εφόρτωσεν όλους εις την καμπούραν σας, επειδή και είσθε, από τον κόπον και τον ιδρώτα σας, οι πλέον ευπορούντες του Έθνους! Και καλά όλ' αυτά! Τα εδώσατε μέχρι την σήμεραν πρόθυμα και αγόγγυστα, επειδή και είστε μεγαλόψυχοι και πατριώτες και εβάλατε επάνω από το ατομικό σας συμφέρον, το συμφέρον του Έθνους μας! Αμή ηθέλησεν από πάνω ο Κυβερνήτης, αντίθετα από τους παλαιούς νόμους της πατρίδας και τα τοπικά συνήθειά σας, να σας βάλει δική του τάξη εις τα αλισιβερίσια σας, να σας χωρίσει, για να σας ξεζουμίζει πιο πολύ. Είσαι, λοιπόν, σύμφωνος μαζί του, κυρ-Λουκά Ράλλη;

ΛΟΥΚΑΣ Όχι! Αλλά και δεν πρέπει να σηκώσουμε το Λαό σε ρεμπελιό, ότι αυτό μας έφαγεν ως τώρα! Να στείλουμε στον Κυβερνήτη τους αντιπροσώπους μας και να του εκθέσουν τα παράπονά μας!

ΜΙΑΟΥΛΗΣ Ο Καποδίστριας δεν τους δέχεται! Ότι θέλει ραγιάδες να τον υπακούνε και όχι Έλληνες να του μιλάνε λεύτερα! Επήγες και μόνος σου και τον αντάμωσες εις τ' Ανάπλι και είδες το πώς σε εδέχθη!

ΛΟΥΚΑΣ (με σκέψη) Σωστά και δίκια μιλείς, ναύαρχε. Μα τότε, τι πρέπει να κάμουμε;

- ΜΙΑΟΥΛΗΣ **Να συνταχθείτε κι εσείς, καθ' ό τι Έλληνες με τη υγιή μερίδα του Έθνους! Και το Έθνος θέλει Σύνταγμα! Εθνοσυνέλευση!**
- ΦΩΝΕΣ **Σύνταγμα!
Εθνοσυνέλευση!
Ζήτω η Ύδρα-Σύρα.**
- ΛΟΥΚΑΣ (δίνοντας το χέρι στον Μιαούλη) **Δώσ' μου το χέρι σου, ναύαρχε!
(στο λαό) Αδέρφια μου, είμαι μαζί σας! Ζήτω το Έθνος! Ζήτω το Σύνταγμα!**
- ΦΩΝΕΣ **Ζήτω! Ζήτω ο Μιαούλης! Ζήτω το Σύνταγμα!**

ΕΙΚΟΝΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

Ακούγονται κανονιές. Στη σκηνή μπαίνει πανικόβλητος ο Τζουάννες, τραβολογώντας τη Σπεράντζα.

- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ **Από δω! Γρήγορα! Περπάτα! Τρέχα! Μας κάψανε!**
- ΣΠΕΡΑΝΤΖΑ (πανικόβλητη και σαστισμένη) **Παναγιά μου! Σαν Τζώρτζη μου !
Λυπήσου μας! (στον Τζουάννε) Πού θα πάμε; Πού θα κρυφτούμε;**
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ (τραβώντας την) **Από δω. Αχ, να μην έχουμε το Κάστρο! Περπάτα!**
(από το βάθος της σκηνής ακούγεται η φωνή του Παντελή, που σε λίγο βγαίνει στη σκηνή με εφημερίδες)
- ΠΑΝΤΕΛΗΣ (φωνάζοντας) **«Η Ελληνική Μέλισσα»... «Ο Ερμής της Σύρου»...
Εφημερίδες! Γεγονότα! Άφιξις του Ρικόρδου εις Σύρον! Πανικός εις Ερμούπολιν!**
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ (στον Παντελή) **Μωρ' άει παράτα μας κι εσύ με τις φυλλάδες σου!
(στην Σπεράντζα) Περπάτα! Αμ δε γίνεται αλλιώς, θα σε φορτωθώ!
(πάει να τη βάλει στον ώμο του, μ' ακούει τον Παντελή και σταματά.)**
- ΠΑΝΤΕΛΗΣ (φωνάζοντας) **Σύλληψις των Δημογερόντων! Σύλληψις του Λουκά
Ράλλη!**
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ (στον Παντελή ξαφνιασμένος) **Τι έκανε λέει; Σύλληψις;**

- ΠΑΝΤΕΛΗΣ **Σύλληψις, Τζουάννε! Συλλήψανε τους Δημογέροντες και τους κλείσανε στο μπαλαούρο του ρούσικου καραβιού του Ρικόρδου!**
- ΣΠΕΡΑΝΤΖΑ (συνέρχεται) **Αααααχ!**
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ (στην Σπεράντζα) **Άντε! Σήκω από κει! (η Σπεράντζα σηκώνεται) Τρέχα στο σπίτι! Φέρε μου κείνο το παλιοντούφεκο!**
- ΣΠΕΡΑΝΤΖΑ (κλαίγοντας απ' την τρομάρα της) **Πού... πού να πάω! Έλα μαζί μου! Θα με σκοτώσουμε!**
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ **Μωρέ αμόλα, που σου λέω! Και γρήγορα!**
- ΣΠΕΡΑΝΤΖΑ (φεύγοντας) **Παναγιά μου ! Σαν Τζώρτζη μου! (φεύγει τρεχάτη)**
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ (στον Παντελή) **Και λοιπόν, για λέγε, για λέγε....**
- ΠΑΝΤΕΛΗΣ **Τι να σου λέω! Καλύτερα να σου τα διαβάσω! (ανοίγει μια εφημερίδα)**
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ (τραβώντας τον Παντελή σε μιαν άκρη) **Έλα μονάχα πιο δω, να μη γίνει το κεφάλι μας σημαδούρα! (ο Παντελής τον ακολουθεί) Διάβαζε τώρα!**
- ΠΑΝΤΕΛΗΣ (διαβάζει) **«Αγκαλά και απεκαλύφθησαν οι πρωταίτιοι της συμβάσης κατά τας 12 Απριλίου εν Ερμουπόλει οχλαγωγίας και οίτινες εισίν οι Λουκάς Ράλλης...**
- ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ (σταυροκοπιέται) **Μήστητί μου, Κύριε!**
- ΠΑΝΤΕΛΗΣ **Μάλιστα! (συνεχίζει το διάβασμα) Κομνηνός Λουλουδάκης, Λουκάς Κατινάκης, Μιχαήλ Μισυρλής και Κοσμάς Πηλειάδης ο Πανοχωρίτης. Συνελήφθησαν ούτοι κατά διαταγήν του Εξεταστικού Δικαστού βαρόνου Ιβάν Κούζοβικ και ενεκλείσθησαν εις την υπό τον Ρώσσον ναύαρχον Ρικόρδον ελλιμενισμένην εις την νήσον μας φρεγάταν, ως απειθήσαντες εις τας διαταγάς της Σεβαστής Κυβερνήσεως και ως συνεργοί και πρωταίτιοι στασιώδους δημογερσίας. Άπαντες οι συλληφθέντες θέλουσιν εισαχθή εις Δίκην, διά να τιμωρηθώσιν κατά τους Εθνικούς Νόμους!**

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ **Πανάθεμα τις φυλλάδες σου! Όλο μαύρα χαμπέρια γράφουν! Και τώρα τι γίνεται;** (έρχεται τρεχάτη η Σπεράντζα κρατώντας το ντουφέκι)

ΣΠΕΡΑΝΤΖΑ (ανασαίνοντας λαχανιασμένη) **Αααααα!!** (δίνοντας στον Τζουάννε το ντουφέκι) **Παρ' το!**

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ **Παρ' το! Τρέχα το γρήγορα στο σπίτι, μη μας βρει κανένας μπελάς! Δεν ακούς που σου μιλάω; Τρέχα γρήγορα! Κρύφ' το!** (η Σπεράντζα σταυροκοπιέται σαστισμένη και φεύγει.)
Πα, πα, πα, το γρουσουζικο! Να με βάλει και φυλακή στα καλά καθούμενα;

ΠΑΝΤΕΛΗΣ (φεύγει φωνάζοντας) **Η «Ελληνική Μέλισσα»... «Ο Ερμής»... Γεγονότα!** (φεύγει – από το βάθος της σκηνής ακούγεται στρατιωτική μπάντα)

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ (σαστισμένος) **Μωρέ, τι τρέχει πάλι; Τι μούζικα είναι τούτη;**

Στη σκηνή μπαίνει ο Λουκάς Ράλλης με τη συνοδεία του Ρικόρδου και πίσω του το πλήθος.

ΦΩΝΕΣ **Ζήτω του Ρικόρδου! Ζήτω του Ράλλη!**

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ (σταυροκοπιέται σαστισμένος) **Μήστητί μου, κύριε!** (προς το βάθος της σκηνής) **Άντε, μωρέ ψευτο-Παντελή, με τις ψευτο-φυλλάδες σου.**

Ο Λουκάς Ράλλης, ο Ρικόρδος και η συνοδεία τους σταματούν στο κέντρο της σκηνής.

ΛΟΥΚΑΣ (στον Ρικόρδο) **Σας ευχαριστώ, εκλαμπρότατε ναύαρχε, για την τιμήν οπού μου εκάματε. Μα η τιμή ετούτη δεν είναι μονάχα δική μου αλλά και της Σύρου, οπού ποτέ δεν θα την ξεχάσει!**

ΡΙΚΟΡΔΟΣ (στον Λουκά) **Και, λοιπόν, τσύριο Λουκάς, εντώ, μπροστά εις το ποπυλέρ, τέλω να μου ειπήτε όλο το αλήτεια! Τι επάθατε, άντρωποι εσείς κομερσιάντ και εφτάσατε εις ρεβολουζασιόν εναντίον της Κυβερνήσεώς σας;**

- ΛΟΥΚΑΣ Σεβαστέ ναύαρχε, οπού με τόσην ευγένειαν και επιείκειαν μας εφέρθης! Θα μας συγχωρήσεις να σου εκφράσωμεν ελεύθερα και ειλικρινά τα διατρέξαντα.
- ΡΙΚΟΡΔΟΣ Βουί! Αυτό επιτυμώ και εγκώ. Διψάω να μάτω όλο το αλήθεια!
- ΛΟΥΚΑΣ Ναύαρχε, αλήθεια είναι πολιτεία εμπορική η Ερμούπολις! Είναι όμως, πολιτεία νέα, κτισμένη με στεναγμούς και δάκρυα, με κόπο και ιδρώτα από ανθρώπους καταδιωγμένους και φυγάδες από διάφορα μέρη! Ζούμε και υπάρχουμε από το εμπόριο και τη ναυτιλία, πολλά στερηθέντες και στερούμενοι, αλλά με την ελπίδα να απολαύσουμε την ανεξαρτησία μας! Εικάζει η Εξοχότης σας ότι μια εμπορική πόλις δεν είναι δυνατόν να ευρίσκει το συμφέρον της παρά εις την ησυχίαν και ότι πάντως δεν δύναται παρά να επιθυμεί και την τάξιν διαρκώς;
- ΡΙΚΟΡΔΟΣ Βουί! Και ντι αυτό μάλιστα απορώ και εγκώ!
- ΛΟΥΚΑΣ Λοιπόν, σεβαστέ ναύαρχε, διά να φτάσει μια εμπορική πόλις εις τέτοιο απελπιστικό σημείο, ή μάλλον σε τέτοιαν απόγνωσιν, ή πρέπει να υποθέσει κανείς ότι οι κάτοικοί της είναι τρελοί ή ότι οι κάτοικοι αυτοί έφθασαν εις τέτοιον ελεεινόν χάλι, ώστε έκλεισαν τα μάτια των και είπον: «Ας ενωθώμεν με το υγιές μέρος του Έθνους και ό,τι γίνει ας γίνει». Τούτο το δεύτερον συνέβη, ναύαρχε! Η Κυβέρνησις του Καποδίστρια κατήντησε δεσποτική, απόλυτος, τυραννική!
- ΡΙΚΟΡΔΟΣ Βρεμάν, σετ ομ λα ε τρο ιμπου ντ' οπινιόν ντεσποτίκ.
- ΛΟΥΚΑΣ Τώρα, εκλαμπρότατε, που άκουσες γυμνή την αλήθεια, αν ίσως και το εγκρίνετε, καταδικάσετε και τιμωρήσετε, αν θέλετε, μια τέτοια εμπορική πόλη, γιατί απέκρουσε τον δεσποτισμό!
- ΡΙΚΟΡΔΟΣ Νο! Νο! Εγκώ ντεν ήλτα εντώ βάψω πόλη σας. Τέλω αφήσω μπον σουβενίρ! Βεβαιώσετε ποπυλέρ ότι επιτυμώ ησυχία ντιά; καλόν πόλεως! Τίποτε άλλο! Είστε ελεύτεροι!
- ΛΟΥΚΑΣ Ναύαρχε Ρίκορις, ο λαός της νήσου σας εκφράζει την ευγνωμοσύνη του!
- ΦΩΝΕΣ Ζήτω ο Ρικόρδος! Ζήτω ο Λουκάς Ράλλης!

ΡΙΚΟΡΔΟΣ (χαιρετώντας το λαό) **Ευχαριστώ! Μερσί μποκού! Βιβ λα Γκρες. Βιβ λα Χερμουπολίζ! (στον Λουκά) Τώρα, παίξει μούζικα, χορέψει ποπυλέρ! Αβάντι μαέστρο!**

Από το βάθος της σκηνής ακούγεται η μουσική παλιού χορού πόλκας ή μαζούρκας και όλοι χορεύουν κι ύστερα διαδοχικά αποσύρονται στα παρασκήνια.

ΕΙΚΟΝΑ ΤΡΙΤΗ

Στη σκηνή μπαίνει ένα γεροντάκι ακουμπισμένο στο μαστούνι του. Βλέπει ολόγυρα, σα να βλέπει πρωτόγνωρο τόπο. Σε λίγο έρχεται κι ο Τζουάννες. Τον κοιτάζει στην αρχή περιέργα, ύστερα τον σιμώνει και τον ρωτά.

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ **Τι βλέπεις, ξένε;**

ΓΕΡΟΣ **Αυτή 'ναι η Σύρα;**

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ **Ναι! Αυτή είναι η Σύρα... Αυτή... Δόξα τω Θεώ!**

Ο γέρος βγάζει ένα μαντηλάκι και σκουπίζει τα μάτια του.

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ **Κλαις; Μα τι έχεις, ξένε, και κλαις;**

ΓΕΡΟΣ (με συγκίνηση) **Δεν είμαι ξένος, παιδί μου! Συριανός είμαι, μα λείπω στα ξένα μισόν αιώνα, από πριν την Επανάσταση! Είναι να μην κλαίω που αξιώθηκα να ξαναδώ την πατρίδα μου, τον Σαν Τζώρτζη... να... Εκεί δα να ψηλά ήταν το σπιτάκι που ξεκίνησα εδώ και πενήντα χρόνια για τα έρμα ξένα! Εκεί δα να ψηλά. Μα τώρα δεν το βλέπω... Ποια είναι η μεγάλη εκείνη εκκλησιά που το κρύβει!**

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ **Ο Αϊ -Νικόλας. Τον χτίσανε επί μακαρίτη Δημάρχου Πρασακάκη! Θαλασσινή πολιτεία η Ερμούπολη, δεν μπορούσε, βλέπεις να μην έχει και τον προστάτη της άγιο!**

ΓΕΡΟΣ **Πώς την είπες;**

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ **Ερμούπολη. Γιατί εδώ, που βλέπεις, ξαναγύρισε από τα παλιά τα χρόνια ο Ερμής κι έχτισε την καινούρια πολιτεία του! Τώρα το λιμάνι μας είναι το πέρασμα για τα καράβια που έρχονται από την**

Ευρώπη για την Ανατολή! Μελισσολόι ολόκληρο δουλεύει τώρα στον τόπο μας και βουίζει κάθε μέρα στον ταρσανά, στις φάμπρικες, στις αποθήκες, στα μαγαζιά! Για κοίτα, πώς γιόμισεν ο τόπος απ' όλα!

ΓΕΡΟΣ Μπορεί! Δε λέω! Σπουδαία είν' όλα τούτα! Μα για τους Συριανούς δεν μου είπες τίποτα!

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ Οι Συριανοί, μπάρμπα, είναι πάντα όπως τους ήξερες! Όλοι ένα γενήκαν τώρα.. Τι ντόπιοι, παλαιοί, τι Χιώτες, τι Σμυρνιοί, τι Ψαριανοί, τι Κασιώτες; Όλοι ένα, μπάρμπα! Συριανοί δουλευτάδες, καλοσυνάτοι, πονετικοί, καλοφαγάδες και γλεντζέδες! Να ζήσει κι ο ξένος και να ζήσει κι ο ντόπιος! Ό,τι αξίζει η χαρά και το τραγούδι...

ΓΕΡΟΣ Ε, μπράβο! Έτσι δα. Πες μου τραγούδι και πάρε μου την ψυχή μου...

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ Δεν τα λέω καλά, μπάρμπα; Τραγούδι κι άγιος ο Θεός! Να, πάρε έναν ανήφορο, σεριάνισε τα πλακόστρωτα καλντερίμια κι από κάθε ταβερνάκι θα βγει μουσική, από κάθε παραθύρι θ' ακούσεις πιάνο και κιθάρα και φλάουτο και βιολί, ό,τι ζητάει η ψυχή για να ξανασάνει, ό,τι χρειάζεται ο άνθρωπος για να μη μοιάζει με τα θεριά! Γιατί μονάχα τα θεριά, μπάρμπα, δεν τραγουδάνε! (στους θεατές) Καλά δεν τα λέω, εσείς που τα ξέρετε! (μικρή παύση – από τα παρασκήνια ακούγεται παλιά συριανή καντάδα) **Να ό,τι σου 'λεγα! Σώπα κι άκου!** (η καντάδα δυναμώνει για λίγο κι ύστερα απομακρύνεται και σβήνει)

ΓΕΡΟΣ (με συγκίνηση) Ευλογημένο ας είναι τ' όνομα Σου, Θεέ μου! Τώρα μπορώ να πεθάνω!

Ο γέρος βγαίνει σιγά σιγά ακουμπώντας στο μπαστούνάκι του. Στη σκηνή μπαίνει σε λίγο ο Λουκάς Ράλλης – αν είναι δυνατόν με αμάξι. Ο Τζουάννες τον ρωτά.

ΤΖΟΥΑΝΝΕΣ Ε, κυρ-Λουκά, για πού με το καλό;

ΛΟΥΚΑΣ (δείχνοντας τη θάλασσα) Κατά πάνω! Όπου βρω λιμάνι κι ερημιά! Εδώ το έργο μου τέλειωσε. Πάω να ξαναζήσω τ' όνειρο!

Ο Τζουάννες βγάζει το μαντήλι του και τον χαιρετά που απομακρύνεται. Ύστερα σκουπίζει τα δακρυσμένα του μάτια.

ΤΕΛΟΣ